

MESERIASZUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

A Romániai Magyar Népkegyesség Ipari Alosztálva hivatalos lapja

„Tiszteld a tisztos ipart”

Intézkedés, amely felérne
egy sokmillió állami kölcsönnel

Egyszerű törvénymódosítással a kézműipari életben is lehetővé kell tenni a tőkéstárs intézményét

Mindössze az ipari képesítésről szóló törvény két paragrafusát kellene mó-
dosítani és milliárdokra rugó új tőke ömölhetne a hazai kézműipari élet
lankadó ereibe.

Miért csak a kereskedők jogosultak
kézizálog-könyv vezetésére?

Írta: KELE SÁNDOR dr.

A szakmai képesítésről szóló törvény 151-ik sza-
kasza szerint kézműiparos az, aki nem több mint tíz
munkással és húsz lőerőt nem meghaladó gépi be-
rendezéssel folytat ipari tevékenységet. A törvény
152-ik szakasza szerint saját számlára csak akkor
dolgozhat az iparos, ha szakmai képzettsége van,
tehát mesterkönyve és iparigazolványa. Eszerint a
kézműiparos csak a saját neve és saját igazolt
szakmai képzettsége alapján gyakorolhatja a maga
képesítéshez kötött iparágát. A fent ismertetett
szakaszok következménye, hogy az iparos csak olyan
társat vehet maga mellé, akinek szintén meg van a
szükséges képzettsége és szintén mindenben megfe-
lel a képesítéshez kötött ipar gyakorlásához előírt
feltételeknek. Kézműipari alapon betéti társaság is
csak ilyen feltételek mellett alakítható, tehát a be-
tétitársaság minden tagjának meg kell felelnie a
törvény előírásainak.

A fentiekből az következik, hogy a szükséges
ipari képesítéssel nem rendelkező egyén mint tő-
késtárs nem pénzselhet iparost anélkül, hogy befek-
tetett tőkéjét veszélynek ne tegye ki, mert a szak-
mai képesítésről szóló törvény előírásaival ellenté-
tes tőkebefektetést, illetve annak visszafizetését
semmiféle más törvény nem támogathatja.

Az ismertetett jogi helyzetből világosan kitet-
szik, hogy a maga üzemének fejlesztéséhez a kéz-
műiparos csak kölcsön formájában kaphat anyagi
segélyt. Arra, hogy olyan társat vegyen maga mel-
lé, aki a tőkét adja és ilyen módon a maga szintén
tőkét reprezentáló szaktudását és üzleti rátemettsé-
gét, mint a kapott tőkével egyenlő értékű tőkeerőt
gyümölcsöztessen, nem ad módot országunk joggya-
korlata. Az ipar fejlesztése tekintetében éppen úgy
szükségtelen joggyakorlatunknak ez a szigorú in-
tézkedése, mint ahogy indokolatlan az előállított
iparcikkek gyártási színvonalának emelése tekinte-
tében. Attól, hogy az iparos tőkéstársat vett maga
mellé és annak pénzével folytatja a maga szakmai
tevékenységét, produkálhatja a legkitűnőbb ipari
terméket és igen könnyen előfordulhat, hogy két
vagy három tagból álló kézműipari társaság, a
melynek minden tagja a maga szakmájának ragyogó
kiválósága, éppen amiatt, mert nincs megfelelő tő-
kéjük, rossz anyagokat kénytelen felhasználni és
ennek következtében nem bírja a versenyt a tő-
kés társasággal dolgozó üzemmel szemben. Erre az le-
het a válasz, hogy ilyen verseny nem állhat elő,

mert tőkéstárs országunkban nem lehetséges. Ez
csak részben igaz, mert a vonatkozó törvény csak
a kézműipar köréből zárja ki a tőke ilyen módon való
bekapcsolódását, a gyáriparból, amely részvénytár-
sasági alapon működik, nem. Szükségtelen és káros,
hogy törvényhozásunk az egyébként is minden tekint-
etben háttérbe szoruló kisipar kárára még ebben
a vonatkozásban is a nagyiparnak kedvezzen.

A probléma, amely a fenti joggyakorlat foly-
tán előáll, egyik legfájóbb pontja a kisipari hitel
kérdésének. Iparosoknak a bankok nem igen adnak
hitelt. Finanszírozó társat nem vehet maga mellé
az iparos. Személyi hitele a dolog természete foly-
tán minimális. És még súlyosbítja is ezt a külön-
ben is sivár helyzetet a világgazdaság általános kri-
zise.

Ugy gondolom, ha a kérdést teljesen nem is
lehet megoldani, de bizonyos tekintetben mód adód-
na rá, hogy az akadályok, amelyek a kézműipari
üzemek fejlesztését, a súlyos tőkehiányon való se-
gítést gátolják, legalább részben elháríttassanak. Ez
a megoldás véleményem szerint a következő:

A szakmai képesítésről szóló törvény megfelelő
részében a 151-ik és 152-ik szakaszok után az az
intézkedés volna beiktatandó, hogy

a kézműiparos a maga iparágát csak saját sze-
mélyében üzemeltetheti ugyan, de az általa eszközölt
üzleti ügyetek lebonyolításához, tehát az anyag
megvételéhez, feldolgozásához és az üzem ál-
tal előállított cikkek értékesítéséhez haszon-
részt vehet maga mellé.

A törvény-módosítás előírhatná a haszonrészessel
kötött szerződés feltételeit is olyan módon, hogy

az iparos a haszonrészessel társasággal csak írásban
és a törvényben meghatározott kikötések mellett
létesíthet megállapodást.

Az okirat formai kellékei és annak tartalma
az illetékes területi munkakamara ilyen célra
létesítendő regiszterébe volna bevezetendő.
Ha a megállapodás ilyen alapon jött létre, akkor
az a hiteles okiratokra vonatkozó szabályok sze-
rint azonnal végrehajtható okirat, ha az abban fog-
lalt feltételeknek megsértését a bíróság megállapí-
totta. Természetesen ilyen törvénymódosítás alkalm-
ozása esetén minden a szerződéstől való eltérés
csak írásban és abban a formában eszközölhető,

ahogy az eredeti okirat köttetett. Tartalmazhatná
ez a törvénymódosítás azt a szigorítást is, hogy
a haszonrészessel társaság jövedelme nem haladhatja
meg az illető üzlet tiszta hasznának huszonöt
százalékát.

A finanszírozó társ által nyújtott tőkék, vagy nyers-
anyagok a bélyegtvörvény vonatkozó rendelkezései
alá esnek, de a vonatkozó törvény által megállapí-
tott bélyegilletéket és taxákat, illetve proporcioná-
lis adót, — a kézműipar megsegítéséről lévén szó,
— három százalékkal le lehetne szállítani.

Csak nagy általánosságban ismertettem fen-
tebb a törvény-módosítást célzó javaslatomat. Ugy-
hiszem azonban, annak nagy horderejét és a kéz-
műipar fejlődése tekintetében várható óriási jelen-
tőségét így is kellőképpen megvilágítottam. Most azt
őhajtom kifejtetni, hogy az ipari képesítésről szóló
törvény általam javasolt módosítása nem ellenkezik
általános joggyakorlatunkkal, sőt abba simán be-
kapcsolódhatik.

Az új kereskedelmi törvény ugyanis kereske-
dők számára engedélyezi haszonrészessel társaság
maguk mellé vevését.

A haszonrészessel társaság azonban a kereskedelmi törvény
szakasza szerint sem viselheti a cég nevét és mű-
ködése csak anyagi érdekeltiségének erejéig terjed-
het.

Ha a kereskedő vehet így maga mellé haszonrész-
essel társat, hogy anyagi helyzetén segítsen,
miért tilalmas ez a kézműiparos számára.

A kellő jogi forma megvédi a kézműiparost az
uzsorától, mert, — mint fentebb is említettem, —
közjellelű okiratban köthető az ügylet olyan módon,
hogy a haszonrész limitálva volna. A haszonrész
társ nem részesülhetne a céget illető cégjogokban
és ennek az volna a következménye, hogy sem csőd,
sem kényszerregezési eljárásban a szokásos kö-
vetkezmények nem terhelnék.

Befektetett tőkéje elsőbbségi jogot élvezne az
adók és városi illetékek után.

A haszonrészessel társaság így jogi biztosítékot kapna a
törvény rendelkezései szerint korlátozott jogokkal. A
kérdés ilyen módon való megoldása nemcsak az ipa-
ros részéről volna előnyös, megvédve őt a tőkés-
társ túlzott haszonéhségétől, hanem a tőkéstárs jo-
gait is biztosítaná, ami föltétlenül szükséges, mert
ellenkező esetben nem fizetődne ki számára vagy-
onának vagy vagyona egy részének kézműipari vál-
lalkozásban való gyümölcsöztetése.

Meg kell engedni, illetve meg kellene egy kül-
lön szakasz beiktatása által határozni az ipari zá-
logjog kérdését is. Kézizálog ma az, ami a kézben
van. Tehát, ha az iparos akár a gépeit, akár anyag-
készletét, vagy vállalkozó munkájának egy jövede-
lemrészét kézizálogul le akarja kötni, az ügyletnek
mai gyakorlatunk szerint az a formája, hogy a hi-
telet nyújtónak a zálogot birtokba kell adnia. Ki kell
adnia kezéből tehát azt, amivel termelő munkáját
végzi. Ez a jogi forma nem alkalmas a hitellel fel-
lendítésére, káros az iparosra és nem előnyös a
hitelnyújtóra sem, mert csökkenti az adós fizet-
képességét. Ezzel szemben mi a joggyakorlat a ke-
reskedelmi életben?

A kereskedőnek joga van kereskedelmi zálogot
adni és annak formáját az új kereskedelmi tör-
vény rendelkezései szerint mint a jelzálogot a
telekkönyvbe, be lehet jegyezni a kézizálog-
könyvbe.

Nem volna-e helyes a kézműiparosok részére is
ilyen kézizálog-könyv engedélyezése és egyben en-
gedélyezése annak is, hogy

az iparos a hitelnyújtás céljaira leköttesse köz-
formában az általa termelendő javakat, amelyek

készítés alatt vannak és a követelését, hogy dolgozhasson a tőkével, amelyre éppen a termelés befejezése vagy megindítása végett van szüksége és amely hozzásegíti ahhoz, hogy a vállalt munkát elkészítse.

Nem kételkedem abban, hogy egy bizonyos idő múlva odáig fejlődik a kézműipar országos mozgalmá, hogy megfelelő intézmények létesítése által juttatja hitelhez az iparosság tömegeit. Addig azonban, amíg ez beölelkezik, sok időnek kell eltelnie. Ezzel szemben a fent ismertetett jogi formák törvényerőre emelése lehetővé tenné, hogy a kézműipari élet az átmeneti időben is tőkéhez jusson. Nem is beszélve arról, hogy az általam ismertetett jogi formulák használható eszköz volna az iparos-mozgalmak által életrehívott hitelintézmények forgalmának növelése és tőkeerejének fokozása tekintetében is.

Szerény javaslatom csak akkor lehet hasznos, csak akkor emelkedhetik ki egy újságcikk szűk kereteiből és válhat hasznos tényezőjévé az iparos-jövőnek, hogyha akad parlamenti képviselő, aki vállalja a javaslat parlament elé való terjesztését. A javaslat úgy jogilag, mint a méltányosság szempontjából annyira elfogadható és köztérdekű, hogy megfelelő parlamenti képviselő segítségével nem lehet kétséges a megvalósulása.

Teljes számlaérték után, tehát a csomagolás után is fizetendő a forgalmi adó

A forgalmiadótörvény ennek az illetéknek a levonási módjáról úgy intézkedik, hogy a forgalmi adót a számlázott érték után kell leróni, mely számlaértékbe beleszámítandó a csomagolás is, valamint a fogyasztási adó. A cluj (kolozsvári) Herczeg vegyészeti gyár még 1936-ban hosszabb időn keresztül a cipőkrémek dobozok után nem számította fel a forgalmi adót, illetve a doboz árát nem is szerepeltette a számlaértékben. Az ellenőrzés során a pénzügyi község jegyzőkönyvet vettek fel és a vállalatot nagyobb összegű forgalmi illeték megfizetésére kötelezték.

A gyár fellebbezése, majd felfolyamodása révén az ügy már megjárta a semmitőszéket, amelytől ismét visszakért a cluj (kolozsvári) táblához.

A tábla a napokban foglalkozott a kérdéssel. A Herczeg-gyár elsősorban arra hivatkozott, hogy a dobozokat a Metalliglobus-cég gyártotta, amelyik a forgalmi adót gyártmánya után le is rótt a így abban az esetben, ha a dobozokat a gyár a forgalmi adó alá eső számlaértékhez számította volna, kétszeres adóztatás állott volna elő. A forgalmi adó minden esetben a termelőt, illetve a gyárat terheli, amely a jelen esetben a Metalliglobus-cég volt. Egyébként is, a Herczeg-gyárral szemben kihágást nem állapítottak meg, hanem csak felszólítást kapott a kifizetetlen forgalmi adó kiegyenlítésére. Kihágási jegyzőkönyvet még nem vettek fel.

A cluj (kolozsvári) tábla a Herczeg-gyár védekezését elutasította, kimondva, hogy a forgalmi adó a számlaérték után fizetendő, beleértve a csomagolást is, tekintet nélkül arra, hogy a csomagoló anyag után az előállító vállalat leróta-e már egyezzer a forgalmi adót vagy sem.

Adatok a vas és a gép drágulásához

1936 januárjában 23.578 tonna nyersvasat importált az ország 137 millió lei értékben, 1940-ben az év első hónapjában az import 10.280 tonna volt 401 millió lei értékben, amiből látható, hogy a vas ára négy év alatt négyszeresre emelkedett. A gépek és motorok importjának és áremelkedésének jellemzésére szolgálnak az alábbi adatok és minden év januárjának behozatalát feltüntető számok:

	tonna	Lei millió
1936.	1568	134
1937.	1954	155
1938	3352	313
1939.	4487	355
1940	2286	445

Vagyis ezévből fele annyi mennyiségű gépet drágábban hoztunk be, mint 1939-ben, ami 127 százalékos emelkedésnek felel meg.

ISKOLAI FELADAT

Az iskolában a kislányok azt a feladatot kapták, hogy az árva gyerekekről írjanak dolgozatot. A kis Pipike ezt írta:

„Kovács Marika árva gyerek volt, nem volt sem apja, sem anyja. A nagyménje szívalomlóból kopta ki a világra.”

Kisiparosok mentesültek az árellenőrzési bejelentés alól

A csütörtöki kiadott miniszteri rendelet részletes ismertetése

A termelés fokozásáról és az árellenőrzésről szóló március 4-iki törvény alapján történő bejelentések határidejét a nemzetgazdasági minisztérium, — mint azt a lapok megírták, — április 10-ig meghosszabbította. Ismertettük röviden a minisztérium rendeletét, amelyben részletezést nyer, hogy kik mentesülnek a bejelentés benyújtása alól.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara ezúton hozza az érdekeltek tudomására, hogy a termelés fokozásáról és az árak ellenőrzéséről szóló törvény végrehajtási utasítása a hivatalos lapban még nem jelent meg. A bucsurestii „România” című lap azonban teljes szövegében közli már a végrehajtásra vonatkozó rendeletet, amely így hangzik:

I. szakasz. Az 1940. március 4-iki 713. számú rendeletéről 12. és 20. szakaszában előírt bejelentések megtételére nincsenek kötelezve az alábbi nagykereskedők és iparosok:

1. Azok a kisiparosok, akik az 1936. április 30-iki, az ipari képesítésről szóló 93. számú törvény értelmében legfeljebb 10 alkalmazottal, vagy 20 lóerős géppel dolgoznak.

2. Azok a nagykereskedők, akik kicsinyben is árusítanak és cégbejegyzésük úgy a nagyban, mint a kicsinybeni árusításra szól, a 713/1940. számú rendeletéről értelmében kicsinybeni kereskedőknek tekintendők és nincsenek kötelezve a törvény 20-ik szakaszában előírt bejelentések megtételére.

3. Az állami egyedárúság (monopol) tárgyát alkotó termékeket előállító iparvállalatok és ezek eladásával foglalkozó kereskedők.

4. Sör-, és sörlestermelők és nagykereskedők, bor-, és pálinkatermelők és nagykereskedők.

5. Az állami kezelésben működő iparvállalatok és ezek termékeinek eladásával foglalkozó nagykereskedők.

6. Az ipari szesz és termékei, valamint a rum, likőr és pezsgőgyárak és nagykereskedők.

7. A kenyér és sütemény, kétszersült, csokoládésostya, stb. gyárak.

8. A cukorka- és csokoládégyárak és nagykereskedők.

9. A mezőgazdasági és szőlészeti iparvállalatok és nagykereskedők, valamint az állat és baromfitenyésztők.

10. Az ásványvíz-, limonádé- és szikvizgyárak és kereskedők.

11. Nyomdák, könyv- és lapkiadóvállalatok, könyv- és papírnagykereskedők.

12. Szén-, homok-, kavics-, kő- és márványbányák, a petróleumipar és finomítók.

13. Villany- és gázipari vállalatok, valamint a természetes és folyékony gáz kihasználása.

14. Temetkezési cikkek és művirággyárak és kereskedők.

15. Kertészeti és virágüzletek.

16. Bútor- és bútorgyárak és nagykereskedők.

17. Illatszergyárak.

18. Gyermekjátékgárak és nagykereskedők.

19. Művészeti cikkek gyárak és nagykereskedők.

20. Szalag-, zsinór- és gombgyárak.

21. Ernyő-, bot-, csont-, bakelit- és galelit-cikkek gyárak és nagykereskedői.

22. Ékszergyárak és kereskedők.

23. Szőnyeg- és nemzeti hímzés gyárak és nagykereskedők.

24. Kalap-, kesztyű-, fűző- és divatcikkgyárak és kereskedők.

II. szakasz. Azon iparvállalatok és nagykereskedők, akik e rendelet alapján mentesülnek a törvény 12. és 20-ik szakaszában előírt bejelentések megtételére alól, továbbra is a törvény hatálya alatt maradnak az árak ellenőrzése, valamint a törvény összes egyéb rendelkezéseinek tekintetében.

III. szakasz. Az iparvállalatok csupán a nagyban eladási raktáraikban és üzleteikben lévő cikkeket tartoznak bejelenteni.

A 12-ik szakasz értelmében az iparvállalatok nyersanyag gyanánt csak azokat a cikkeket jelöltetik be, melyeket gyártmányuk feldolgoznak.

A 12. szakaszban említett nyersanyagokat, félgyártmányokat és gyártmányokat, valamint a 20-ik szakasz a) és b) pontjában említett árukat csoportonként és kategóriánként, mennyiségileg kilogrammban, méterben, literben vagy darabban, természetük szerint, kell feltüntetni, anélkül, hogy részletesen kellene megjelölni minden fajta cikket.

Minden egyes bejelentett kategória össz-árátüntetendő fel.

A vevők címeit csak akkor kell bejelenteni, ha azok viszonteladók.

Azon iparvállalatok, melyeknek több termelési központjuk s azon nagykereskedők, kiknek több fiókjuk van, összesített kimutatást készítenek, csoportosítva, s azt akár főszékhelyükön, akár a fiók székhelyén adják be.

A bejelentések minden hónap 1. és 10-ik napja között nyújtandók be, az előző hónap utolsó napján lezárt üzletek figyelembevételével készítenedők.

A nagyvezérkar rendelete az állatok, kocsik, autók, kerékpárok rekvirálás alóli mentességéről

Bucurestiből jelentik: A nagyvezérkar 19. számú közleménye: Az igénybevett javak tulajdonosainak az alantitakat hozzuk tudomására:

1. Az elrekvirált állatok, kocsik, lószerszámok és kerékpárok tulajdonosai a rekvirálás alóli felmentésre vonatkozó kérvényeiket az illetékes hadkiegészítő parancsnoksághoz nyújtják be, ahol azokat a törvény új utasításainak figyelembevételével intézik el.

2. A gépjárműveknek rekvirálás alóli fel-

mentésére vonatkozó kérvényeket a területiális hadsereg illetékes parancsnokságaihoz kell benyújtani, ahol azokat a nagyvezérkar utasításai alapján intézik el.

3. A visszaszármaztatási kérvényeket a lehetőségek és a rendelet figyelembevételével intézik el és közlik a féllel.

4. Minden ilyen természetű kérvényt április elsejéig fogad el a nagyvezérkar és a később beérkező kérvényekre nem ad választ.

KITUNÓ ITAL

A főhadnagy egy csésze teát ad a puccerjének, aki egy slukkra lehajtja.

— Jó volt? — kérdi a főhadnagy.

— Nagyon jó.

— Akarsz még egy csészével?

— Kell a fenémnek.

KIK JOGOSULTAK AZ ÉLELMISZEREKET ÉS SZESZESITALOKAT ÁRUSÍTÓ ÜZLETEKET ELLENŐRIZNI?

Az egészségügyi minisztérium döntése értelmében az élelmiszereket és szeszesitalokat árusító helyiségek egészségügyi ellenőrzésének joga a prefektusok és polgármesterek által a miniszter ilyen értelmű különleges felhatalmazása folytán átruházható az illetékes megyei vagy községi egészségügyi szolgálati tényezőkre.

— Az árváltozási jegyzék késedelmes beadása nem kihágás. Egyik tasnádi kereskedőt a helyi hatóságok ezer lei pénzbüntetésre ítélték, mert az árváltozási jegyzéket néhány napos késéssel adta be a Primáriához. A cég fellebbezett, amelyet a napokban tárgyal a carel (nagykarolyi) járásbíróóság. A cég védője arra hivatkozott, hogy a törvény az árváltozási jegyzék késedelmes beadására nem tartalmaz szankciót. A bíróság elfogadta ezt az érvelést és a kereskedőt a bíróság alól felmentette.

FIGYELMES UNOKAÖCCS

Mandula bemegy a rádióüzletbe és így szól: — Kérek egy négylámpás rádiót, de jó lesz lámpák nélkül is.

— De kérem, — mondja a segéd — lámpák nélkül a rádió nem szól.

— Az nem baj. Születésnap ajándékul veszem egy süket nagybácsimnak.

Harminc éve fejt ki áldásos tevékenységet a Cluj (kolozsvári) Iparos Egylet hölgyválasztmánya

Cluj (Kolozsvár.) Az Iparos Egylet Hölgyválasztmánya március 26-án, kedden este ünnepelte 30 éves fennállását. Az ünnepség, amelyet Hevesi József díszelnök nyitotta meg, este fél 9 órakor kezdődött. A díszelnök határos beszédében ismertette ezen ünnepség előzményeit, vázolván a Hölgyválasztmány megalakulását:

— Összetűrtásban az erő! — mondotta. Az, hogy a nők, az iparos asszonyok is beálltak a mi sorainkba, többet jelent, mint amit ez az egyszerű tény tár elénk. Dolgozunk kell és mi dolgozunk is. Együtt, férfiak és asszonyok.

Utána Rátz Mihály, a férfi csoport elnöke beszélt, majd az egyesület az elnök bejelentése után díszjelvényeket osztatott ki a Hölgyválasztmány egyes tagjai között. A jelvények aranyból voltak „HV 30” jelzéssel.

Az emelvényre ezután egy aggmenházi ápoló lépett, nagy csokor fehér szegfűvel kezében, amelyet az aggmenházi lakók: hat férfi és kilenc nő küldtek a Hölgyválasztmánynak haláljuk és nagyrabecsülése jeléül.

A régi vezető bizottsági tagok csoportképét leplezte le ekkor Rátz Mihály elnök, majd Török Árpád alelnök a Rátz Mihályról készült életnagyságu festményt. Rátz Mihály meghatva mondta:

— Azt hiszem, ennek a képnek, mint általában a festményeknek, a festőjük örvend leginkább. En azt hiszem, kicsit tulkorai ez a kép. Valahogy úgy érzem, hogy annak, akinek a képét hasonló célból megfestik, már maga mögött kellett hagynia nagyon sok esztendő és ami hátra van, az nem nagyon alkalmas a munkára. De azért ki sem mondhatom, mennyire meg vagyok hatva és boldog vagyok, hogy belekerültem az egyesület történelmébe.

Ural Sándor az elnökről beszélt röviden, meghatóan. A Hölgyválasztmány részéről Rátz Mihályné, az egyesület női csoportjának elnöknője mondott néhány mondatot kedvesen, köszönetét és halálját fejezve ki az egyesületnek a felejthetetlen estéért. Ezután Volentik Antal könyvtáros beszéde folyamán felolvasott egyes részeket a jegyzőkönyvből, amelyvel egyesületük munkásságára világított rá és leplezte a temetkezési segélyegylet vezetőségének csoportképét.

Szegő Vilmos titkár díszlevelet nyújtott át felolvasás után Szabó Károlynak és nejének, meleg szavak kíséretében. A 70 éves „Szabó bácsi”, mikor átvette a díszlevelet, egy szót sem tudott szólni a meghatottságtól.

— Legyen büszkesége neki ez a levél — mondta a titkár, — mintahogy ő is büszkeségünk nekünk. A levél mellé tesszünk egy borítékot is, hogy bibéleljük valamivel — és átadott egy vaskos borítékot, amelynek tartalma — amint később kiderült — 20 ezer lei volt.

Rövid, kedves beszédet mondtak még: Orbán Sándor, a temetkezési segélyező bizottság vezetője, Török Árpád, Hevesi József díszelnökről és munkásságáról, megemlítve, hogy az Iparos Egylet fennállásának 81. évébe lépett, majd Egyed Sándor, a Molnárok Lapjának szerkesztője beszélt.

A beszédek után diszvacsoa következett, több, mint kétszáz résztvevővel. A kitűnő hangulat és a nagyszerű vacsoa után a fiatalság táncolni kezdett. A tánc a reggeli órákig tartott.

Az Iparos Egylet és a Hölgyválasztmány szép és nemes elhatározása szerint a jövőben még az eddiginél is több erővel és kitartással készül dolgozni. Rátz elnök beszédében ezt hangsúlyozta:

— Ha vidékről bejön egy-egy iparos társunk, sietve felkeres bennünket, mert látni akarja, ami már legendássá vált összetartásunkat. Apoljuk ezt az erősségünket és igyekezzünk, hogy igaz legyen ez ezután is.

Az egyesület dalárdája Zsizsman Rezső vezetés alatt művészi karénekszóakkal szórakoztatta a hallgatóságot.

FELREERTÉS

— Két hét óta új szirénám van.
— Ne beszélj? Hát azzal a molett szökével szakítottál?

KERDES

— Anyuka, a tyúkszemedet behányod, amikor a lábaid elcsúsznak?

Ünnepi ülés keretében fogadták a bucurestii magyar iparosok és munkások Teleki Ádám gróf hivatalos látogatását

Kedves eseménye volt a közelmúltban az Országos Magyar Iparos Egyesület keretében megszerveződött bucurestii magyar iparosságnak. Mint jelentettük ugyanis, Bucurestiben rövid idővel a Cluj (Kolozsvárról) megtartott egyesületi alakuló gyűlés után szervezkedtek a magyar iparosok és megalakították a Magyar Népközség bucurestii ipari alosztályát, annak első elnökévé Kozák Lajost választva meg. Az ország fővárosának lelkes magyar iparosai nagy munkaszeretettel és szervezeti fegyelemmel indították meg a maguk nagy becsben tartott iparos intézményének mozgalmi munkáját és így érthető, hogy valóságos családi ünnepként hatott, amikor Teleki Ádám gróf, országgyűlési iparos-képviselő, az országos iparos-mozgalom lelkes megindítója hivatalos látogatást tett a bucurestii ipari alosztály helyiségében.

Az alosztály ünnepélyes ülés keretében fogadta Teleki Ádám grófot. A gyűlésen a népközségi tagozat vezetősége részéről is többen részt vettek, élükön Papp Béla dr. tagozati elnökkel. Az ipari alosztály vezetősége Kozák Lajos elnök vezetésével csaknem teljes számban megjelent. Papp Béla dr. meleg szavakkal üdvözölte a bucurestii magyarság nevében Teleki Ádám grófot és lelkesen beszélt arról a mozgalomról, amely a Magyar Népközség által kibontott zászló alá tömöríti az ország fővárosának magyar lakosságát. Tömörülésre, összetartásra és testvéri egyetértésre buzdította lendületes beszéde végén a bucurestii tagozati elnök az ülésen megjelenteket. Az üdvözlő szavak elhangzása után Kozák Lajos, az ipari alosztály elnöke tartott beszédet, a maga részéről is lelkesen méltatva azt a nagyjelentőségű szerepet, amit Teleki Ádám gróf az iparos-mozgalomban betöltött és azt az áldozatkész ügyszeretetet, amellyel nagy és felelősségteljes munkáját végzi. Beszéde végén felkérte az előkelő vendéget, hogy ismertesse a megjelentek előtt a magyar iparosság országos mozgalmának főbb irányelveit.

Teleki Ádám beszéde az iparos-mozgalom célkitűzéseiről

Teleki Ádám gróf, akit mélyen meghatott a lelkes ünnepelés, keresetlen szavakkal köszönte azt meg. Ugy a maga, mint a Magyar Népközség központi vezetősége nevében magyar testvéri szeretetéről biztosította a bucurestii magyar iparosokat és az ott élő egész magyarságot. Ezután az iparos szervezkedést ismertette. Felsorolta a szervezkedés célkitűzéseit, megállapítva, hogy a kitűzött mozgalmi program megvalósulása által a magyarság egyik alappillére, az iparos osztálynak felemelése válik valóra. Ez a szervezkedés ma az ország egész magyar iparosságának szent akarata, amely mögött egy testtel és egy lélekkel sorakozik a magyar iparosság. Erős, összefogó, élő kapocs lesz ez a szervezet.

— A bucurestii tagozat, — folytatta érdekes beszédét Teleki Ádám gróf, — rövidesen megkapja az alapszabályokat, amelyek alapján tökéletesíthetik a megindult szervezési munkát. Ennek főbb irányelvei: számba venni az itt élő összes magyar iparosokat és egy táborba tereíteni mindazokat, akik a mozgalomban részt akarnak venni. Leküldik a kolozsvári csoport munkatervét is, amely a helyi viszonyoknak megfelelő módosítás után szilárd alapul szolgálhat a fővárosban megindult magyar iparos-mozgalom munkájának továbbfolytatásához.

Beszéde végén különböző szervezkedési és ügykezelési kérdésekben adott útbaigazításokat Teleki Ádám gróf, majd lendületes szavakkal fejezte be a nagy tapssal fogadott expozét.

Az ünnepélyes összejövetelen résztvevők közül Oservák Sándor, Ilkó János, Lévy János és Róza Ferenc szólaltak föl. Különböző kérdéseket intéz-

tek Teleki Ádám grófhhoz, aki valamennyi hozzá intézett kérdést készségesen megválaszolt.

LATOGATÁS A MUNKASOSZTALYNAL

Teleki Ádám gróf a bucurestii tagozat munkasosztályánál is tett hasonló hivatalos látogatást. Itt Bartalis Sándor szenátor, szakosztályi elnök fogadta az előkelő vendéget. Az iparos alosztály nevében Kozák Lajos üdvözölte a szenátort és biztosította a magyar munkásságot az iparosok legmesszebbmenő támogatásáról, ugyanakkor testvéri együttműködésre hívta fel a magyar munkásokat is. Teleki Ádám gróf a munkas-alosztályánál is igen szép és tartalmas beszédet tartott, hangsúlyozva, hogy a Magyar Népközségben társadalmi különbség nélkül minden magyarnak meg van a maga helye. Különbséget itt csak abban teszünk, hogy ki tud többet áldozni a közös cél érdekében. Mindannyian dolgozó emberek vagyunk. Jelszavunk: „Becsület munkáért becsület kenyér.” Az ardeali (erdélyi) magyarok testvéri keret nyújtanak a Kárpátokon át a Bucurestibe szakadt magyarságnak.

Teleki gróf rendkívüli örömet fejezte ki afölött, hogy jelen lehet a bucurestii magyar iparosok és munkások között és eredményes munkát kívánhat nekik. Forduljanak a központhoz bizalommal, akár a bírálóknak, akár a segélynyújtásnak vagy keresnek látják szükségét. De mindenképp tartanak össze a bucurestii magyarok.

Bartalis Sándor szenátor megköszönte a lelkes buzdító szavakat és kérte Teleki grófot, vigye magával a bucurestii magyar munkásság testvéri üdvözlését a Kárpátokon túl élő magyaroknak.

Közigazgatási úton nem lehet többé birságokat csökkenteni vagy törölni

A pénzügyi eljárás egységesítéséről szóló törvény módosításával egyidejűleg 1940 március 3-tól lényegesen megváltozott a kincstári birságok rendszere is. Eddig mindent 50.000 leijen aluli birságot, ha még nem emelkedett jogerőre, egyszerű közigazgatási úton 5 százalékra lehetett leszállítani, a nagyobb birságokat pedig 25 százalékra. A 100.000 leijen felüli birságokat a pénzügyminisztérium egyes adóügyi igazgatóságai mellett működő különleges bizottságok elé terjesztették, de ezeknek a bizottságoknak a véleményezése nem volt kötelező és az illetékes igazgatóság a birság összegét 15 százalékgig is leszállíthatta. Az új rendszer értelmében a bizottságok véleményezése kötelező és a kincstári birságokat nem lehet többé hivatali úton megsemmisíteni, vagy leszállítani. Az egyes adóügyi igazgatóságok mellett működő különleges bizottságok, ame-

lyek a napokban alakulnak meg az egyes adónemek szerint, a százezer leig terjedő birságokat egészen 5 százalékgig csökkenthetik a kihágás körülményeinek alapos és indokolt figyelembevételével. A különleges bizottságoknak joguk van arra is, hogy a 100 ezer leig terjedő birságról szóló kihágási jegyzőkönyveket megsemmisítsék, vagy módosítsák. A bírósági úton véglegessé vált, vagy a fellebbezési határidők elvesztése miatt jogerőre emelkedett birságokat semmilyen körülmények között nem lehet megsemmisíteni, vagy leszállítani.

FELESLEGES KERDES

— És hány gullért parancsol uraságod?
Török: Mi az a gull? Hát mit gondolsz, hány nyakam van?

Pénzügyminiszteri rendelet a nemesiémek feldolgozásának lényüzeşi illetékéről

A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, a platina, arany és ezüst tárgyak fényüzési és forgalmi adójának alkalmazására vonatkozóan, amelyben közli az adók kivételének és behajtásának szabályait. A rendelet értelmében mindazok a gyárak és műhelyek, amelyek saját anyagaikat használják fel-ezüst tárgyak előállítására és azokat eladják, 12.50 százalékos fényüzési adót fizetnek, a vámtarifa 1461-1468 tételszámai alatt felsorolt tárgyak eladási értékei után.

(A vámtarifa említett tételszámai alatt hengerelt ezüst, húzott ezüst szálak és csövek, ezüst szövet szalagokban és ezüst fonat, tudományos célokat szolgáló eszközök ezüstből, orvosi műszerek ezüstbe foglalva, ezüst tárgyak asztali használatra, íróasztali dísz tárgyak és minden más még külön meg nem nevezett ezüst tárgy vannak felsorolva).

Hasonlóképpen 12.50 százalékos fényüzési adó fizetendő a vámtarifa 1472-1477 tételszámai alatt felsorolt aranyból készült árúk értékei után is.

(E tételszámok alatt arany hengerelve, arany szál vagy aranycső, aranyszövetek és fonatok, asztali használatra szánt arany tárgyak, róasztali, bútor-dísz tárgyak, minden más külön meg nem nevezett tárgy, aranyból, van felsorolva.)

A vámtarifa 1480-1483 tételszámai alatt felsorolt összes platina tárgyak és platina öntvények után szintén 12.50 százalékos fényüzési adó jár. E tételszámok alatt mindenféle platina tárgy és öntvény fel van sorolva.

A fényüzési adó kivétele az 1938. okt. 18-i törvény alapján történik, amelyet az 1930. évi 3747 számú törvény módosít.

Közönséges fémekből készült ékszerek, dísz tárgyak és munkák, az aranyozott és ezüstözött ilyen-nemű tárgyakkal együtt az 1551-1556 tételszámok alá tartoznak és ennek megfelelően esnek forgalmi adó alá. E tételszámok alatt gyöngyök, ezüstözve és aranyozva is, továbbá aranyból való gyöngyök és pillelemezsek vannak felsorolva, valamint minden más a tarifában nem említett ékszerek, közönséges fém-ből, hamis drágakövekkel is kapcsolatban.

Minden más közönséges fémekből készült tárgy, ha ezüstözve vagy aranyozva van a Tarif Unitar szerint esik forgalmi adó alá. Csupán az alpacából készült, ezüstözött nyélvezetűk vétetnek ki, amelyekre külön rendszer van érvényben. Ezek után tudniillik a nyersanyagra kivetett fix adó alakjában fizetik meg a forgalmi adót.

Fogorvosi aranyból készült munkálatok 12.50 százalékos fényüzési adó alá esnek, a tárgyak kereskedelmi értéke után számítva.

Amennyiben ezeket a tárgyakat a megrendelő által anyagonként készített, a fényüzési adót a tárgy egész értéke után kell számítani és nem csupán a feldolgozási munka értéke után.

Minden műhely és gyár, a jelen rendelet keltétől számítva köteles speciális könyvet vezetni a forgalmi adó szempontjából és a törvény értelmében havonta köteles megfizetni a forgalmi adót.

A hatályosabb ellenőrzés céljából az ellenőrző közegeknek kell vizsgálniuk, hogy az összes ügyleteket bevezették-e a Banca Nationala által előírt típusú könyvbe, a nemesiémek forgalmának szabályozása szempontjából, továbbá abba a külön könyvbe, amely a mértékek és súlyok márkázásának bevezetésére szolgál, végül a vállalatnak, mint kereskedőnek előírt könyveibe és irataiba is.

Gépkocsitulajdonosok és kéményseprők ügye a közigazgatási tábla előtt.

A cluji (kolozsvári) közigazgatási tábla a közelmúltban tárgyalta az ottani társasgépkocsitulajdonosok fellebbezését a városi tanács határozata ellen, melyben a városi tanács a társasgépkocsitulajdonosoktól arra kötelezte, hogy egyes útvonalakon a társasgépkocsik számára emelje és elutasította a viteldíjak felemelése iránti kérésüket. A bérképkocsitulajdonosok a városi tanács azon határozatát fellebbezték meg, amely a bérképkocsik számát százról: százharmincra emelte fel. A bíróság a beadott fellebbezéseket vizsgautasította és a tanács határozatát helybenhagyta.

Elutasította a közigazgatási tábla Nágel Ottó kéményseprőmesternek azt a keresetét is, melyben a városi tanács és a kéményseprőmesterek között létrejött szerződés megsemmisítését kérte.

Ünnepélyes keretek között folyt le a Cluj (kolozsvári) nagymultu Iparos Egylet közgyűlése

Cluj (Kolozsvár.) A nagymultú, közel kilenc évtizede tevékenykedő cluji (kolozsvári) Iparos Egylet a közelmúltban tartotta meg évi rendes közgyűlését. Az ünnepi alkalomra az egyleti székház díszterme szűfőlásig megtelt tagokkal, akiknek sorában csaknem teljes számban ott láttuk a magyar iparoság vezetőit. Ráts Mihály, az Egylet köztisztelőben álló elnöke nyitotta meg a közgyűlést. Megnyitójában hangzott, hogy össze kell fogniok az Egylet tagjainak, mert csak így tudja nemes hivatását betölteni. A választmány évi jelentését Szegő Vilmos jegyző olvasta fel. A jelentés részletesen ismerteti az Egylet múlt évi működését.

Örömmel állapítja meg, hogy az Egylet tagjainak száma 1939-ben emelkedett.

Az elmúlt év végén az Egylet 352 rendes, 8 alapító és 6 tiszteletbeli tagot számlált. Kegyelettel emlékezett meg ezután a jelentés az Egylet halottairól és emlékütnék a közgyűlés néma felállással áldozott. A továbbiakban ismertette a jelentés az Egylet életében bekövetkezett változásokat,

meleg szavakkal emlékezett meg a hölgyválasztmány munkájáról,

amely Ráts Mihályné elnöknek vezetésével szociális munkát végez. Az Iparos Egylet országos hírdalárdája, amely Török Árpád elnök vezetésével anynyi diadalt aratott, a múlt évben gátló körülmények miatt nem működhetett. Tagjainak kulturális neveléséért azonban változatlanul folytatja munkáját. A

választmány jelentése beszámol még a könyvtár forgalmáról, az aggménház működéséről, ahol az Egylet elagott tagjait gondozzák. Beszámol végül a temetkezési segélyegylet tevékenységéről, amely az elhunyt tagok hozzátartozóit részesíti segélyben.

A nagy tetszéssel fogadott jelentés után Csákány János könyvelő a zárszámadást és a költségvetést terjesztette elő, majd bemutatta az új költségelőrányszat, amelyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

Ezután a megüfölt vezetőségi helyekre megejtették a választást. A kiküldött jelölőbizottság előterjesztésére egyhangu lelkesedéssel három évre a következőket választották meg a tisztikarba: Alelnök: Török Árpád. Ügyész: Bartha Ignác dr. Számvévvő bizottsági elnök: Csákány János. tagok: Id. Deák Ferenc és Kun Frigyes. Jegyző: Tárkányi Sándor. Egyleti háznagy: Hegedűs Gyula. Menház gazda: Kézdi János. Pénztáros: Klein Samu. Választmányi tagok: Lakatos Károly, Prezenszky Béla, Orbán Béla, Szegő Vilmos, Uram Antal, Id. Paizs György, Pótagok: Deretel Gyula, Balló Béla és Katona István. Zíszlótartók: Bozza Lajos és Péterffy Sándor.

Id. Deák Ferenc felszólalása után Ráts Mihály elnök szívből fakadó szavakkal mondott köszönetet a tagoknak lelkes munkájukért és kérte, hogy továbbra is fáradhatatlanul dolgozzanak az Egylet célkitűzéseinek valórváltásáért.

Perrel támadható meg az ingatlanok vételárának kincstári megállapítása

Az átirási illeték szempontjából sok nézeteltérésre ad alkalmat az ingatlan eladási értékének megállapítása. A régebbi rendszer szerint a városi ingatlant bérértékének tízszeresére illetékezte meg a kincstár, ha a vételár ezt az összeget nem haladta meg. Újabb rendelkezés szerint a pénzügyigazgatóság Cluj (Kolozsvár) város megbízottáival egyetemben táblázatot állított össze, amelyben a város különböző kerületeiben megállapították az ingatlanok minimális értékét és az illetékezést, amennyiben az ingatlan vételára nem haladta túl a táblázatban feltüntetett értéket, a táblázat szerint eszközölte.

Egy cluji (kolozsvári) ingatlan eladásával kapcsolatban az 1,300.000 lejies vételár ellenére kettő millióöttszázezer lej után számította fel a kincstár

az illetéket, annak ellenére, hogy a bérérték tízszerese csak 1.100.000 lej volt. Az ingatlan vevője lefizette a teljes illetéket, majd kéréssel fordult a pénzügyminisztériumhoz és az illetékkülönbözet visszatérítését kérte. A minisztérium visszautasító határozata után a vevő a belyegtörvény 53. paragrafusa alapján pert indított az államkincstár ellen a cluji (kolozsvári) törvényszéken. A pert elvesztette, mert a törvényszék indokolása szerint a kincstár a táblázat alapján helyesen számította ki az illetéket. Felfolyamodás folytán az ügy az ítélőtáblához került, amely megsemmisítette a törvényszék ítéletét és kötelezte az államkincstárt, hogy a többletként beszedett illetéket fizesse vissza.

FELLEBBEZÉS ESETÉN KÉSZPÉNZBEN KELL LETETBE HELYEZNI A BÍRSÁG ÖSSZEGÉT

Egy vidéki kereskedő a reá kirótt pénzügyi büntetés miatt fellebbezést adott be, majd felfolyamodás útján a Cluj (kolozsvári) ítélőtáblához került az ügy. A kereskedő a büntetés összegét állampapírokban letétbe helyezte és a végrehajtás felfüggesztését kérte. A cluji (kolozsvári) ítélőtábla a végrehajtás felfüggesztési kérelmet elutasította azzal az indokolással, hogy az új pénzügyi perrendtartás törvény 46. paragrafusa a végrehajtás felfüggesztését csak abban az esetben engedi meg, ha a kérdéses összeget készpénzben helyezik letétbe. Minthogy ebben az esetben az összeget értékpapírokban tették le, a végrehajtás nem függeszthető fel.

JÓ LESZ VIGYAZNI!

Az alföldi mezővároska gyógyszerárúháza bányabőrködmönös, bányahőrsüveges atyafi jött be a minap. Illő tisztelettel levette süvegét, nagymehezen előkotort a lajbizséből két receptet és így szólt a gyógyszerészhez:

— Két orvosság van itt felírva, instállok. Az egyik az anyjukomnak lesz, a másik a Riska telennek. Tesszen megcsinálni.

A gyógyszerész atvette a két receptet és hozzáfogott az elkészítésükhöz, az atyafi pedig leült egy székre és nézte.

Nézte, nézte, szután aggodalmas hangon megszólalt:

— De tesszen mán vigyázni, instállok, nehogy valahogy elcsereblődjön az a két orvosság, oszt valami baleset legyen... mert, tessék tudni, a Riska a legjobbkor telenem.

BAMULATOS HASONLATOSSÁG

A fogorvos várószobájában két úr várakozik. Az egyik — hogy valamiképpen eltöltsen az időt, — beszélgetésbe kezd.

— Bámulatos, — mondja, — uraságod a megszólalásig hasonlít egyik közeli hozzátartozómhoz.

— Igen? — monlja a másik szárazon, — az előfordul.

— De, kérem, ez a hasonlatosság szinte kísérteties. Ugyanazok a szemek, ugyanaz a száj, az orr, még a hajszín is. Tudniillik a feleségemről van szó, ő hasonlít annyira uraságodhoz.

— De, kérem, ez mégis forcsa egy kisé. Hogyan hasonlíthat ennyire egy férfi egy nőhöz?

— Pedig így van, uram, higgye el. Ugyanaz az arckifejezés, ugyanaz a hang. Persze a bajszról eltekintve.

— Ugyan, uram, hiszen nekem, nincs is bajszom.

— De a feleségemnek van.

Szerdán és pénteken
hustalan nap.

A Hivatalos Lap március 19-iki száma minisztertanácsi rendeletet közölt, amelynek értelmében minden héten szerdán és pénteken tilos bármilyen formában marha-, juh- és sertéshúst fogyasztani úgy az éttermekben, mint a magánháztartásokban. Ezekben a napokban tilos fogyasztás céljából állatokot vágatni. Kivételnek tekintendők azok a kórházakban vagy szanatóriumokban fekvő betegek, akik orvosi előírás szerint fogyasztanak húst. A megsemmisítés nem vonatkozik szárnyasokra és halra. Azokat a fogyasztási helyiségeket, amelyek a határozat ellen vétnek, ideiglenesen, esetleg véglegesen is beforjakk csukni.

Milyen volt a házatája több mint száz év előtt egy tekintélyes és jómódu aradi csizmadia-mesternek

Írta: REINHART GYULA

Blaskovits István úrtól, Aradnak ettől a tekintélyes régi polgárától és több ízben volt városatyától elsárgult, nagy árkus papírosra írt régi írást kaptam. Négy lapból áll ez az írás, amely a következő sokatmondó és mindent megmagyarázó címet viseli:

INVENTARIUM ES LICITATIONALIS INSTRUMENTUM

Azon Szerekről, melyek meg boldogult Blaskovits Ferentz néhai idevaló Csizmadia Mesternek halála után hátra maradtak és mi általunk a folyó 1827. Esztendőben September Hónap 15-én I. K. 1939. sz. a. költ Tanátsi Végzés szerint Kottayavettye által eladtak; úgy mint:

A fenti hosszadalmas cím után kétszázötvenkilenc bétél alatt, némelyik tételben több kisebb tárgyat összefoglalva, felsorolja a régi írás az összes ingóságokat, amelyek mint a néhai aradi csizmadia-mester hagyatéka százötvenhárom év előtt Aradon elárverezettek, azaz „Kottayavettyére” kerültek. Az inventárium, azaz leltár leírja az összes ingóságokat, azok minőségét, feltünteti a vevők nevét és a tárgyakért adott összeget forintban és krajcárban, pontosan rubrikába írva és így ma is tudjuk, milyen tárgyakat vásárolt meg egy-egy árverési vevő, milyen összeget fizetett értük és mennyi volt az árverés jövedelme. A végén ugyanis „Vissza Emlékeztetés” cím alatt felsorolja a régi hatósági közeg az 52 vevő nevét, az általuk fizetett összeget, amelyek „Összevessége” 911 forint 51 és fél krajcárt tesz ki. Ennyire rugott a Licitáción befolyt összeg. Ahhoz tartozik — tartalmazza a régi árverési jegyzőkönyv — az házon lévő tizmer... 20 frt és így tésszen az egész Somma 931 forint 51 és fél krajcárakat. Költ Aradon, Junius 15-én 1828. Eszt.

Aláírás nincs és így nem tudjuk a tisztességes hivatalnok nevét, aki a Tanács végzését pontosan végrehajtotta. Meg kell azonban állapítanunk, hogy 112 év előtt nem voltak árverési hiénák. Igen ritkák a kerek számok és gyakran előfordul, hogy egy-két krajcár rálgéréssel jutott egy-egy „szer” a vevő birtokába.

Rendkívül tanulságos, hogy ilyen pontos hagyatéki leltár maradt egy százötz évvel ezelőtt elhalálozott tisztas iparos mester után, mert pontosan össze lehet állítani ebből a hatósági nyilatkozatból a hajdani mester egész berendezését és elképzelhetjük a száraznak tetsző felsorolás alapján a régi mester életfolyását, hogy milyen volt a lakása, konyhája, udvara, „pintzéje”, műhelye és még azt is, hogy zene és italkedvelő volt, mert volt hárfája, citerája és tudott bálni a borral, tudta azt kezelni, minden felszereléssel el volt látva hozzá.

A nyársak, „Petsenye-sütő Tepsik”, rostélyok, fazekak, kávésbriket, stb. azt bizonyítják, hogy néhai való jó Blaskovits Ferentz csizmadia-mester rendes polgár módjára jól élt és nem tagadott meg magától semmit.

Most pedig igyekeznünk fogok betekinteni az életébe.

Az eladott szobabeli bútorok felsorolásából meg lehet állapítani, hogy Blaskovits Ferentz uram három szobás lakásban lakott, amely egy hálószobából, egy ebédlőből és egy úgynevezett vizitszobából állott. Az ebédlőben háromfiókos üveges almárium díszlett, egy nagy polituros kihúzó asztal, négy börszék, a falra való tükör és a pipatórium, amelyet egy ezüst kupakos pipával és egy török pipával együtt adtak el. A falakat képek díszítették. Hat pár atzél-kép (acél-metszet) négy üveges kép voltak a fal díszei és a szoba közepén függött a nagy bádogg-lámpa. A háromfiókos üveges almáriumon állott a két réz-gyertyatartó, az üvegszekrényben az üvegnek, mely állott a következő darabokból: 3 butélla, 12 pohár, 5 pálinkás pohár és 2 ausbruch (asszu) pohárból.

Itt emlitem meg, hogy eladásra került a licitáción egy fél akó barack-pálinka, amelyért öt forint folyt be. Ugy látszik, nem az angol trónörökös találta fel a bárackot, mert hiszen már a 110 évvel ezelőtt élt aradi csizmadia is ismerték és értékelték ezt a finom nedűt. De folytassuk a régi aradi iparos ebédlőjének leírását.

Az ebédlő-asztal tartozékaképpen két hosszú abrosz szerepel a leltárban, hogy váltani lehessen. Kitűnően fel volt szerelve Blaskovits uram háztartása edényekkel is. Három levesetálja volt, öt sárga tányérja, hat fehér cserép-tányérja, négy pár kávé-s finzsája, két kávé-s ibrikje, négy zintányérja (cinkből készült tányérok) becsinálthoz, egy zin pohár, két zin-sótartó, két villa-láb üvegből, egy merítőkálál (kanál), két evőkálál, öt törött kálál, egy kis zin-kávéskanál. Mivel halála után hagyatéka önkéntes árverésre került, nyilvánvaló, hogy elhunytakor Blaskovits csizmadia mester urunk özvegyi állapotban volt. Amikor néhai felesége élt, a tisztas és jómódu házban bizonyára nagyobb volt az evőeszközök és asztali edények száma.

Igy is említést tesz a leltár egy színes tszokor-piksziszról, valamint bors és paprika tartóról.

Télen, ha hideg volt, vastag szalmatakarók borították a szoba pádimentumát.

A hálószoba berendezése két keményfa nyoszolya, rézsróffal, egy sárga garderob-almárium, egy négyfiókos cserezsnye-almárium, a megfelelő fiókos tükörrel. Az ablak előtt állott a kis varrósasztal és az egyik sarokban a hárfa. Nagyon szerethették a zenét Blaskovitsék, mert az árverésen egy húr nélküli citera is eladásra került. Bizonyára valamelyik leánya vagy fia használhatta ezt az elhunytaknak. Az ágyak felett aranycsipkés Mária szentkép függött, egy szentelvíztartó, meg egy kis fakereszt. A többi falat is képek boríthatták, mert nem kevesebb, mint harminc kép került eladásra a „Kottayavettye” rendjén. Jutott ebből bőven minden szobára. „Bötső és Járó iskola” egészítette ki a berendezést, amiből szintén arra lehet következtetni, hogy Blaskovits uram nemcsak házas ember volt, hanem gyermekei is voltak, akik mielőtt zenével foglalkoztak volna, bölcsőben aludtak és meg kellett tanulniuk járni.

Természetes, hogy ilyen jómódu iparoscsalád jócskán el volt látva ágyneművel is. Két paplan, négy dunyha, egy kék dunyha, két szalmazsák, egy nagy „maträtz”, két derekalj, hat jó párna, tizenegy rongyolt párna, két veres ágytakaró, egy zöld és egy kék ágytakaró, négy vékony, két vastag lepedő. Valószínűleg ebben a szobában függött a leltárban felvett egyetlen zöld firhang.

Egyéb fehérneműek, négy váltás férfiing és gatyá, valamint hét törülköző tette teljessé a nagyfiókos cserezsnyefából készült almárium tartalmát.

A harmadik, az úgynevezett vizit-szoba volt, a mely a vendégek fogadására szolgált. Ebben helyezték el a hajadon lány nyoszolyáját is. Ennek a szobának földszé a bőrkárpé és a hat szék volt, a melynek nagy értéke lehetett, mert az árverésen 73 forintot fizettek érte. Előtte állott az asztal, amely tót himzésű asztalterítővel volt letakarva. A fal mellett a diófa almárium három fiókkal és felette aranyozott tükör, két oldalt József császár és Mária Terézia császárnő képe. Azután sorban acélmetsetek és üvegek, valamint az a nagy kép, amely a jegyzékben úgy szerepel, hogy díszes kerettel bír. Valószínűleg itt nyert elhelyezést a könyvtelázi is, rajta nyolc kötet könyv a szentek életéről.

A hosszú asztal négy szalmazsákkal és egy faszékkal a folyósón állhatott.

Amilyen szűkre volt szabva Blaskovits Ferentz urunk testi fehérneműje, annál bővebben volt el látva felső ruhával. Hogy felül kezdjük, volt egy új selyem kalapja, egy rendes kalapja, két sapkája. Volt azután két dolmány, három „lajbli”, egy fekete selyem és egy fehér piké lajbli, két mente és egy zöld téli mentéje, egy új nadrágja szíjjal, két másik nadrágja, három posztónadrágja, egy posztó köpönyegje, egy kis bundája, egy rossz bundája, egy pár téli keztyűje, egy szörgubája, két „páltája” és egy

„parazolja”. Az utóbbi nem volt kis dolog, mert — ahogy azt a nagyanyám mesélte — abban az időben nem mindenkinek volt parazolja. Volt végül egy mentéje gomb nélkül. A mente gombjai ugyanis, amelyek ezüstből voltak készítve és 38 egész, háromnegyed latot nyomtak, külön tételben szerepelnek a licitáción. Ötvennyolc forint negyvenöt és fél krajcárt adtak értük, latonként egy forint harminc krajcárjával. Mai értékre számítva a gombok nyersanyagja 790 gramot tett ki, ami gramonként 3 lei mai érték szerint 2370 lelt érne most.

Ékszeremű a mentegombokon kívül is szerepel a leltárban. Volt Blaskovits uramnak egy aranygyűrűje, egy ezüst-kanala, két kis aranycsipkefőköteje, arany és ezüst zsinórjai, két darab ezüst-pénn, valamint egy ezüst és egy tombak órája. Utóbbi rossz állapotban. Ez a felsorolás képezi a hagyatéka arany és ezüst marhát.

Bizony nem éltek rosszul a hajdani idők iparosai. Mutatja a gazdag felszerelés, amivel a konyhájuk el volt látva. Blaskovits uram konyhabútorai a következők voltak: egy konyha-almárium lábasal, egy konyha-asztal fiókkal, egy vésett „fapoltz”, egy fakanál-tartó, egy konyhai tálas, egy veresre festett stelázsi, egy nagy dupla-fogas, egy mosogató dézsa paddal, egy nagy és egy kis nyújtódeszka, egy vágódeszka, egy kis fazék-poltz, egy nyújtófa, egy négy lábú vágószék, és egy bögre-poltz. A konyha lelke a nagy nyitott tűzhely volt a következő felszereléssel: három „petsenye-nyárs”, amiből kettő lüdlélkével ellátva, két lábas rostély, két gereblye a parázs egyengetésére, egy vaslapát, egy tűzfogó és egy görbevas, négy nyeles vasserpényő, három vaskanal, egy abáló villa, és négy petsenye vastepsi, két réztepsi. Volt azonban itten tökgyalu, hat szita, hét bőrrosta, két komlóskosár, egy rézmoszár ütővel, egy pár trancsirozó kés, két konyhakés, egy kis balta, egy fánkstűtő pléh, két „ezimet krapfni mód”, négy hámvevő, egy herbaté szűrő, egy laskaszűrő pléhből, két leves szűrő, egy tormareszelő, egy hurkatöltő, egy pléhmeszely, két nagy és egy kis trancsirozó fatál, valamint öt vasláb. A fenti felsorolás azonban még csak a különböző szerszámokat tartalmazza, a főző edények még csak ezután jönnek: két nagy füles rézüst, egy kétfüllű vassfazék, nyolc vassfedő lábasra, három lábas, egy viedling, három mázas szilke, három rézfazék, tizenkilenc főző cserépfazék, két cseréptál, egy kuglóf-mód, két mázas „tsuporfedő”, fazekak, „tsuprok”, nyolc kis bögre, egy kávédaráló, két kávé és egy borspikszis, öt zsíros bádoggbődön és hat zintányér. Ide tartoznak még egy nagy süttőteknő, egy korpa tartó, egy kis süttőteknő és egy kerek teknő, négy szakajtó kosár és egy zsíros teknő. De ez még mindig nem minden, mert Blaskovits uramnak két vasmacskájuk is volt, amely arra szolgált, hogy a kúba leereszték segítségükkel a hűtésre szánt élelmiszereket. Két vaskalapács, egy meszesdézsa, egy meszkeverő, lyukaskapa, két vesszőkosár, négy fehér kosár, egy méhkas, egy nagy favágó fejze, egy fűrés, egy félkör-fűrés és egy balta, egy hosszú lajtorja és egy téli ajtó. Még mindig nem fejeztük be a különböző háztartási szerszámok felsorolását, mert volt itt egy fűrésztő kád, egy káposztás kád, egy fenyőhordó, négy kis teknő, egy szennyes lája, három uborkashordó, egy ócskavasas láda, két majorság-vályu, három ásó, négy kis kapa, két szalmas kapa, egy téglázó deszka, két nagy téglázó és egy kis téglázó (vasaló), egy réz ágymelegítő, három ferslóg, egy posztó-tarisnya. Volt még a padlason két ruhaszárító kötel, az udvaron egy talicska, egy falapát, egy vaka, egy mángorló, négy vizes dézsa, két lúgozó dézsa, egy fűrésztő teknő, egy kerek teknő, egy diaznóól, egy korcsma-asztal és egy pad.

A pince-felszerelés majdnem tökéletes. Három háromakós hordó, három egyakós hordó, egy félakós hordó, két negyedakós hordó, egy borkorcsolya, két leeresztő kötel és a hozzátartozó fogas-akasztó, 2 réz edény, egy kis réztölcsér, egy boreresztő rézcsap, egy lánckorbács, két facsap, egy fojtó csap, két bádoggbölcsér, egy tisztító-kefe, egy régi „pintzetok”, egy köbutykos, egy ólmosvégű kulacs, egy két ítés üveg, egy egyítés üveg és egy félfertályos üveg.

Az árverésre került tárgyak között szerepelnek természetesen a mesterséghez való felszerelés is, valamint a néhai csizmadia-mester áruvártára. Tíz zenőt pár csizma, három pár rózsá, sámfák és kaj tafák, három szabás-minta, három szalamia musti egy csizmadia sátor, egy új ernyő, egy veresre festett kocalláda, egy bőrvánkos, egy régi bőrvánkos és három munkaláda. Szerszámok a hagyatéka nem maradtak.

Nem tudtam hová sorozzam az egy üveg „éle

elixir"-t, mely 24 váltó krajcárért kelt el a „kottya-vettyén.”

Az árverésen 52 vevő vett részt. A legtöbbet vásárló 169 forint 17 és fél krajcárt fizetett és 18 krajcáros vásárlás szerepel, mint legkisebb tétel.

A jegyzőkönyv-vezető a „Vissza Emlékeztetés”-ben, amikor felsorolja valamennyi vevőt és az általuk fizetett összegeket, mindössze két vevőt uraz meg. Az egyik Scharfeneder Ferencz Ur, a másik Pítnér János Ur. Bizonyosan hivatalbéli urak lehetnek mindketten. Ugy emlékszem, hajdan volt Aradnak egy Scharfeneder nevű polgármestere is. A rokonságból két vásárló szerepel a régi írásban: Blaskovits Erzsébet és Agnes. Az első negyvenkilenc forint 4 krajcár értékben eszközölt vásárlást, az utóbbi tíz forintért a hárfát vette meg. A tizenöt pár ceizma mindössze negyven forint és hat krajcárért kelt el. Mallár László a vevő, aki nyolc pár rózsát, nyolc krajcárért vásárolt meg és az ő tulajdonába került a nyolc kötetes szentek élete is három forint két krajcárért. Az értékes borkanapét a hat székkel 73 forintért Pfeiffer Georg vette meg.

A katonaság is szerepelt az árverési közönség között. Hadnagy Burg egy keményfa nyoszolyát vásárolt két forintért és egy hosszú lajtorját egy forint harminc krajcárért. A ruhák nagy részét Bertsényi Lajos vette meg. Ugyilátszik pont jók voltak neki.

Bertsényi Lajossal volt találkozásom az életben. 1871-ben ugyanis, amikor az első elemi osztályba beíratk, ő volt a tanítóm. Öreg ember volt, már, negyvennyolcas honvédhadnagy. Magyar ruhában és csizmában járt. Különös tanítási módszere volt. Pálcajával a levegőbe írta a betűket és szavakat s úgy kellett az egész osztálynak utána olvasni. Hangos is volt a Templom ucca, amikor a nyolcvan gyermek, — mert annyian jártunk az első osztályba — hangosan énekelve olvasott. Nekem könnyű dolgom volt, mert a szülői háznál megtanultam írni-olvasni. Különben legalább két évig sokszor háromig is taníttatta Bertsényi iskolamester uram a tudomány alapelemeit, míg valaki nála az első osztályt elvégezte.

A másik ismerősöm a hagyatéki árverés névsorából Kabdebó Miklós, aki a feleségével a hetvenes években női kalapszalont tartott a színházépületnek a régi Atzél Péter ucca felől eső oldalán. Kabdebó uram különben a biliárd koronázott királyja volt a hajdani Deák Ferenc utcái Vas kávéházban. Ismerős név még Hertz Dávid, akinek arany és ezüstműves üzlete volt. Nagyanyám ezüst kanalaiba a Hertz név volt bevésvé. Ismerős nevek még Mahler Ádám a Fehér Kereszt hajdani tulajdonosa, Rózsa, a Három Fekete Ló kocsmárosa, valamint az Abend, Pfeiffer, Pittner, Tóth, Szűts, Fischer, Gyarmathy, Gruber, Lovász, Jakabffy, Krizsán, Dimitrovits, Szikra, Popovits, Jakócs, Rutsek, Vitmeyer, Makovetz, Holzer, Strausz, Lukács régi aradi családok ősai. Mind elvittek egy-egy emléket. Szeretehordták egy megalapozott háztartásnak évtizedeken át lassan összehordott darabjait. Háztartási tárgyakat, bútortokat, melyek azóta lombtárba, szemétké, ócskavas közé, vagy a tűzre kerültek és így multak ki a világból. Blaskovits Ferencz csizmadiamester urunk emlékét megőrizte azonban a nyolc oldalas régi írás az utókor számára. Emlékezzünk rá mi is szeretettel.

A jegybank heti kimutatása

A Banca Nationala most tette közzé a március 16-iki heti kimutatást, amely szerint március második hetében szünetelt az aranybeszolgáltatás és így az ércfedezet összege változatlanul 20 milliárd 921.785.943 lei. A forgalomban levő bankjegyek összege 22 milliárd 48 milliárd 37.143.380 leire emelkedett, ugyanakkor a látra szóló kötelezettségek (gírószámlák) végösszege is 198 millióval növekedett, vagyis a bruttó bankjegyforgalom emelkedése 220 millió lei. A fedezeti arány 1.3 ezrelékkal 35.02 százaléka csökkent. A kereskedelmi váltótárca 539 millióval 18 milliárd 134.010.567 leire, a lombardhitelök összege 53 millióval 4 milliárd 979.453.321 leire emelkedett. A magángírószámlák egyenlege 289 millióval 7 milliárd 836.017.357 leire növekedett.

ÚJ VAGATÁSI DIJAK TARGUMURESEN (MAROSVÁSARHELY)

A város a közbiztonság levágott állatok után izetendő vagatási díjat, adókat és illetékeket a következőkben állapította meg: bika 465 lei, ökör 453, szén 433, bivalyökör 401, bivalytehén 417, növények marha 300, szopósborjú 114, sertés 150 kilónál 231, sertés 100—150 kilóig 216, 70—100 kilóig 21, 40—70 kilóig 181, 15—40 kilóig 166, berbécs, stb. 82, bárány 27 lei darabonként.

Enyhítések a katonai zónákban személyazonossági igazolványok és ingatlan-átíráások körül

A hivatalos lap március 3-iki száma a nemzetvédelmi minisztérium rendeletét közli, amely lényeges változásokat tartalmaz a katonai zónákban előírt rendszabályok tekintetében.

A rendelet megváltoztatja a hivatalos lap 1939. október 23-iki számában megjelent szabályokat és pedig a következőképpen:

Mindenekelőtt 1940. május 1-ig hosszabbítja meg azt a határidőt, ameddig az ilyen zónákban lakó személyeknek a katonai hatóság által láttamozott személyazonossági bizonyítványt be kell szerezniük. Előírja továbbá, hogy a közigazgatási hatóságok legkésőbb 1940. április 15-ig kötelesek az eredeti rendelethez előírt teendőket elvégezni, tehát a katonai zónákban lakókról nyilvántartást felfektetni és az érdekeltekkel tájékoztatás céljából közölni a katonai zónák határait.

Amennyiben a jelen rendelet kihirdetéséig a katonai hatóságok új katonai zónákat állapítottak volna meg, az új katonai zónákban lakók, ezeknek közhírre tételétől számított 30 nap alatt kötelesek a törvényben előírt szabályokhoz alkalmazkodni, tehát a személyazonossági bizonyítványt beszerezni, stb.

Mindazok, akik az ilyen területen bármilyen célból tartózkodni kívánnak, tehát házalókereskedők, munkások, szolgák, szintén alá vannak vetve a törvény 3-ik szakaszának, tehát, ha ilyen területekre akarnak menni, kötelesek személyazonossági bizonyítványt beszerezni.

A katonai zónákban levő ingatlanokra vonatkozóan, 1939. okt. 18. előtt megkötött adásvételi, bérleti és haszonbérleti szerződések érvényesek maradnak, ha a vevő, a bérlő, vagy haszonbérő 1940. má-

jus 1-ig megszerzi a katonai zónákban való tartózkodási engedélyét (személyazonossági bizonyítványt.)

Az 1939. október 18. után létrejött adásvételi szerződések, amelyek olyan ingatlanokra vonatkoznak, amelyek lakásul, vagy kereskedelmi üzlethelyiségiül szolgálnak, semmiféle megszorításnak nincsenek alávetve, ha a vevő már 1938. december 16. előtt a határzónában lakott és megszerezte a személyazonossági igazolványát.

Mezőgazdasági ingatlanok haszonbérlete, magánszemélyek lakásbérlete és az üzlethelyiségek a határzónákban fel vannak mentve a katonai hatósági autorizáció alól, ha a bérlők vagy haszonbérők már 1938. december 16., tehát a katonai zónákról szóló törvény kihirdetésének napja előtt ott voltak letelepedve és ha megszerzik a személyazonossági bizonyítványt.

A határzónákban megkötött adásvételi, bérleti, vagy haszonbérleti szerződések, amelyek a fentiek szerint kivételeknek nem tekinthetők, jóváhagyás céljából a megyeszékhely helyőrségi parancsnoksága elé terjesztendők és pedig falusi községekben a falusi rendőrség (csendőrség) szervei útján, városi községekben pedig közvetlenül és csupán visszatartás esetén fogja azokat a nemzetvédelmi minisztérium elbírálni. A helyőrség parancsnokság egy hónap alatt köteles közölni a kérelmezővel, hogy miképpen intézte el beadványát?

A határzónákra vonatkozó rendelkezés a törvényhatósági városokban csupán a kijelölt területen belül alkalmazandók. Ugyanez vonatkozik a katonai hatóságok által megállapítandó katonai érdeklő zónákra is.

Elvi döntés elmaradt szabadságidő kétszeres megfizetése ügyében

Az elmaradt fizetéses szabadságok kártérítési kérdésében ezideig meglehetősen bizonytalanság állott fenn. Az egyes bírói fórumok is ellentétes döntéseket hoztak. Most elvi jelentőségű ítéletet hozott az oradeai (nagyvárad) törvényszék polgári tanácsa.

A törvényszéki határozatra Boros Imre városi alkalmazott pere szolgáltatott alkalmat. Boros 1934-ben foglalta el állását a városi kataszteri hivatalnál. Díjazását a város munkásalapjaiból fizették. De néhány év múlva, 1938-ban, 14 napos előzetes felmondással elbocsátották állásából.

Boros Imre ekkor négy havi felmondási jog elismeréséért és az utóbbi 3 évben ki nem adott szabadságának kétszeres kifizetéséért kártérítési pert indított a munkabírószágon. A város azzal védekezett, hogy Boros nem a munkatörvény, hanem a köztisztviselőket illető törvény intézkedései alá tartozik, mivel — napidíjas jelleggel — ideiglenes köztisztviselőként volt alkalmazva. A felperes ezzel szemben igazolta, hogy nem kinevezett köztisztviselő, hanem csupán alkalmazott volt, aki hivatali esküt sem tett, sem pedig a nyugdíjpénztár számára nem eszközölték levonásokat a fizetéséből. Még betegsegélyző tagsági díját is a város fizette érte, ami igazolja magánalkalmazott voltát.

A munkabírószék 3 hónapi felmondási időt és 3 évre visszamenőleg a ki nem adott szabadság kártérítéseként az arra az időre járó fizetésével egyenlő kártérítési összeget ítelt meg Boros Imrénak. Boros azonban felülvizsgálati kérelmet adott be a törvényszékhez.

A kérelemnek a törvényszék helyt is adott s a várost arra kötelezte, hogy az elmaradt szabadságok fejében a megfelelő időre esedékes fizetés kétszeresét folyósítsa, kártérítésként.

Az elvi jelentőségű bírói határozat szerint ugyanis, ha a munkaadó nem adja ki alkalmazottjának a törvényes szabadságot, úgy a munkatörvény 50. szakaszának első bekezdése alapján kétszeres fizetéssel egyenlő kártérítést köteles fizetni, amelybe nem számítandó be a megszolgált bér.

FIMISOARA (TEMESVAR) VAROSA A TÖRVÉNY SZÉK ELŐTT IS PERVESZTES LETT A HOMLOKZATADÓ ÜGYÉBEN

Mint ismeretes, Timisoara (Temesvár) városa az úgynevezett homlokzati adót rendkívüli arányban felemelte és ez ellen az adóemeléssel szemben a tulajdonosok fellebbezéssel éltek a város mellett működő fellebbezési bizottsághoz. A városi fellebbezési bizottság helyt is adott a fellebbezésnek, az adókiutest megsemmisítette és kimondta, hogy a homlokzati adó csak az új közigazgatási törvény által megadott keretek között állapítható meg. Ez ellen a város felfolyamodással élt a törvényszékhez, melyben arra hivatkozott, hogy a fellebbezési bizottság az úgy letárgyalására nem volt illetékes. A törvényszék most foglalkozott a beadvánnyal és azt teljes egészében elutasította azzal a megállapítással, hogy a városi adófellebbezési bizottság teljes joggal tárgyalta le a szóbanforgó kérdést.

— A minisztérium állapítja meg a kidolgozott bőrök árát. A legfelsőbb kartellbizottság legutóbbi ülésén a papír és a kidolgozott bőr (talp, felsőbőr) áraival foglalkozott. A papírgyárak kérték az ár-emelést és ennek ügyében a bizottság vizsgálatot rendelt el. Hivatalból foglalkozott a bizottság a bőrárakkal, amelyek az utóbbi időben erősen emelkedtek. Jelentést fogalmaztak meg, amelyet a nemzetgazdasági miniszter elé terjesztenek, hogy állapítsa meg a bőrárakat.

FÉRFI ÉS NŐI FODRASZIPAR EGYSÉGESÍTÉSE

A timisoarai (temesvári) borbély- és fodrászmesterek ipari munkaadók céhe, amely a királyi helytartóság egész területére megalakult, most tartotta évi rendes közgyűlését Ilincea Petru elnöke alatt. Rövidesen vázolta az elnök a vezetőség működését az elmúlt évben. Kimondta a közgyűlés, hogy kérni fogja a minisztériumtól a férfi és női fodrászipar egységesítését, valamint a külön képesítés eltolását.

— Megszűnik az oradeai (nagyvárad) Phoebus vasgyár önálló cége. Phoebus vasöntőde és gépgyár oradeai (nagyvárad) vállalat beolvadt a bucurestti Franco-Romana vasipari vállalatba. A napokban megtartott fúziós közgyűlés határozata értelmében a Franco-Romana nem emeli alapitőkéjét, tekintve, hogy teljesen megszerezte a Phoebus részvényeit. Ennélfogva a fúziót beolvastás útján hajtják végre és a Franco-Romana átveszi a Phoebus összes aktívát és passzívát.

Néhány héten belül visszakapja székházát a satumarei Iparos Otthon

A Magyar Népközösség eredményes közbenjárására
a minisztérium hozza meg a kedvező döntést

Képek és adalékok a forgalmas határváros magyar iparos mozgalmából

E sorok írója husvét hetét Satumaren (Sztármár) töltötte és nem mulasztottam el az alkalmat, hogy a satumarei (sztármári) Iparos Otthon e hó 20-án este megtartott népes vezetőségi ülésén részt vegyem. A látogatás bőségesen megértte a fáradságot, mert igen örömdetes hírről sikerült tudomást szereznem. Teveli József dr., az Iparos Otthon ügyésze, valamint Kakassy János református főgimnáziumi tanár ugyanis részletes beszámolóik kapcsán közölték a gyűlésen megjelent szépszámu vezetőségi taggal, hogy

az Iparos Otthon több mint hatmillió lelt meg-
erő impozáns székházát, amely immár három
esztendő óta nincsen a satumarei (sztármári)
iparosság birtokában, az azóta folyó különböző
bíróági eljárások féltetelével minisztériumi
engedély, illetve rendelet alapján vissza fogja
kapni Satumare (Sztármár) iparossága és ezzel
az a súlyos iparos-sérelem, amely annyira el-
kedvetlenítette az utóbbi évek folyamán a ha-
tárváros lelkes magyar iparosát, közmegele-
gedésre elintéztét nyer.

A két felszólaló, akik közül Teveli dr. az ügyben több
ízben járt Bucurestiben és Kakassy főgimnáziumi
tanár a gyűlés megtartásának napján érkezett meg
a fővárosból, ahol különböző iparos ügyek elinté-
zése végett tartózkodott, kijelentették, hogy az Iparos
Otthon tulajdonjogának ügyében a kedvező döntés
már csak napok kérdése és minden remény meg van
rá, hogy Satumare (Sztármár) iparossága néhány hé-
ten belül újra birtokába veheti legnagyobb büsz-
keségét, az Iparos Otthon emeletes székházát.

Ennek a cikknek a rendjén nem az az egyedüli
célom, hogy a satumarei (sztármári) Iparos Otthon
vezetőségi ülésének tárgysorozatát ismertessem. Ugy
gondolom, hogy sokkal inkább számot tarthatnak
olvasóink érdeklődésére azok a benyomások, ame-
lyeket ezen a magas színvonalú értekezleten, vala-
mint egyheti satumarei (sztármári) tartózkodásom
folyamán a város iparosságával való közvetlen érint-
kezés révén Satumare (Sztármár) magyar iparos moz-
galmáról szereztem. Benyomásaim, ha nem is szá-
malhatók be hatalmas mozgalmi eredményekről,
mert hiszen a mai viszonyok között ezt senki sem
várhatja egyetlen város iparosaitól sem, minden te-
kintetben előnyösek a forgalmas határváros lelkes
magyar iparosaira nézve. Satumare (Sztármár) nem
hagyja magát. Meg kell bírkozni a kivételes álla-
potok közérdekű, de minden polgárt egyben súlyos-
san is terhelő intézkedéseivel, igen nehezen tarthat
gyűléseket, évek óta nélkülöznie kellett székházát,
csökkentek intézményeinek jövedelmei és mégsem
szomorú a helyzet a satumarei (sztármári) iparos-
mozgalmat illetően. Az Iparos Otthon mint intéz-
mény a székház elvétele után is folytatta tevékeny-
ségét. Az ősrégi Timár Ipartársulat székházában
vendéghajlékra talált. Rendesen fizeti a bért a lé-
nyegesen szerényebb új helyiségekért, meg van a
maga vendéglője, ha kisebb keretek között is, mint
az impozáns székház tágas helyiségeiben volt és tel-
jes épségükben megmaradtak a keretek, készen arra,
hogy az annyira várt kedvező minisztériumi in-
tézkedés után töretlen erőben ismét új életre keljen
és tovább folytassa a maga kulturális és nevelő mű-
ködését a satumarei (sztármári) Iparos Otthon a
városnak ez a közel ötven év óta fennálló előkelő
iparos intézménye.

Az iparosérdekű tevékenység, amely az utóbbi
évek folyamán Satumare (Sztármár) kisiparosságá-
nak mozgalmi életében szorgosan ügyel arra, hogy
ne érje károsodás az iparos társadalom közérdekű
intézményeit, igen sokat köszönhet Kondor Gedeon
elnöknek, a satumarei (sztármári) iparos társada-
lom lelkes, tevékeny és áldozatkész vezetőjének, aki
az Iparos Otthon székház-visszaszerző mozgalmán

kívül és a szűkebb keretek között működő intéz-
mény vezetése mellett elnöke és irányítója a ha-
sonlóan modern és értékes székházzal bíró Iparos
Aggmenháznak is és ő vezeti a satumarei (sztármári)
Timár Ipartársulatot, amely az ország egyetlen ilyen
intézménye a teljesen elgyárosított timáripárban.
Kondor Gedeonon kívül meg kell még említenem
Teveli József dr. hasonlóan lelkes és eredményes
működését is. Teveli dr. mint a satumarei (sztármári)
iparos intézmények ügyésze fej ki hasznos és érté-
kes munkásságot. Mindenki szereti Satumare (Sztá-
már) iparos társadalmában ezt a tevékeny, jószán-
dú és igen tehetséges fiatal ügyvédet, aki a maga
önzetlenségével és kivételes munkaképességével rá
is szolgált az iránta megnyilvánuló általános ro-
konszenvre. Nem célom, hogy egész névsorát sorol-
jam fel azoknak a személyiségeknek, akikre Satu-
mare (Sztármár) magyar iparos társadalmába hallgat
és akiknek hasznos munkássága tette olyan fontos
tényezővé ennek a városnak szerepét a magyar ipa-
rosság országos mozgalmában. Nem mulasztatom el
azonban, hogy említést ne tegyek az említetteken kí-
vül Szűcs Kálmánról és sajnálatommal ne fejezzem
ki afölött, hogy ez a nagytehetségű és a maga érté-
kes köztevékenységén keresztül országos viszonylat-
ban is kiemelkedő vezető személyiség az utóbbi évek
folyamán visszavonult az iparos mozgalmától, holott
annak érdekében eredményes és hasznos munkát
várhattunk volna tőle. Meg kell említenem Győre
Lajost is, a Csizmadia Ipartársulat elnökét, aki
Kondor Gedeon mellett egyik oszlopa a satumarei
(sztármári) magyar iparosság minden megmozdulá-
sának.

Egyhetes satumarei (sztármári) tartózkodásom
alatt feltűnt nekem, hogy milyen élénk társadalmi
életet él a maga körében ennek a városnak ma-
gyar iparossága. Örömmel tapasztaltam, hogy bár
mozgalmi téren az említett kivételes rendelkezések
miatt nem fejtheti ki azt az élénk munkát Satumare
(Sztármár) számos iparos intézménye, amelyet jog-
gal várhatnánk el tőlük, társadalmi tekintetben ez
nem érezteti hatását. A satumarei (sztármári) ipa-
rosok jól érzik magukat a maguk körében és ebben
a körben töltik szabadidejüket. A vendéghajlékra
szorult Iparos Otthon élénk forgalmat bonyolít le.
Nincs meg az a szűró ellentét az egy szakmához
tartozó egyes iparosok között, amit más városokban
olyan gyakran tapasztalhatunk. Az egyes szakmák
képviselői szívesen ülnek le egymás társaságában a
vendéglői asztalhoz és ez már egymagában véve is
eredmény, mert hiszen igen sokszor a fehér asztal
old meg olyan kérdéseket, amelyeket a zöld asztal
megoldhatatlannak nyilvánított.

Satumare (Sztármár) nagyon sokat tanulhat
Arad iparosságától mozgalmi tekintetben. Elsősor-
ban abban a tekintetben kell követnie, hogy szövét-
kezeti alapon a város kisipara gazdasági tekintélyé-
hez méltó bankot építsen föl magának. De az aradi
iparosság sem tevékeny minden vonalon a tanító-
mester szerepében, mert amikor az iparosság társa-
dalmi életéről van szó, nyugodtan beállhat a satu-
marei (sztármári) magyar iparosok tanítványai közé.
Aradnak meg van a maga gyönyörű Iparos Otthona,
díszes nagyteremmel, van szép könyvtára, olvasó-
terme, ujságjai, folyóiratai és — nincs a gyönyörű
intézményhez méltó társadalmi összetartás tagjai
sorában. Az iparosok osztályöntudata kizárólag a
maga közgazdasági vonatkozásában nyilvánul itt
meg. Abban egyetértünk, hogy az iparos-bank bol-
dogulása az ő boldogulásuk is, de ritkán lehet látni
őket barátságos együttletben a fehér asztalnál.
Satumare (Sztármár) nincs iparos-bank, az Iparos
Otthon épülete három év óta a Munkakamara bir-
tokában van és meg kell állapítanunk, hogy ennek
ellenére tanítómesterük lehet az aradi iparosoknak
az iparosság társadalmi összetartása tekintetében.

En így látom, hogy a nagyobb hiba Aradon
van. Lelekes és tehetséges vezetők irányító munkája
és önzetlensége könnyebben adhat életet az iparos
intézményeknek és könnyebben érhetők el ilyenmó-
don mozgalmi sikerek, mint társadalmi együttműkö-
dést létrehozni ott, ahol az emberek egymás iránt
való rokonszenve nincs azon a fokon, hogy fehér asz-
talnál is egytűvé tartozónak tekintsek és érezzék
egymást.

Teveli József dr. szíveségéből alábbiakban rö-
vid leírását adom a satumarei (sztármári) Iparos Ot-
thon közel ötven éves történetének. Az intézmény
1892-ben mint Iparos Ifjak Köre alakult meg. 1910—
11-ben Boromissza Tibor dr. püspök Tankóczy Gyula
rendőrkapitány, Ferentiu Agoston, a későbbi pol-
gármester és Vajay Károly dr. akkori polgármester
segítségével épült fel az Iparos Otthon impozáns
épülete. 1924-ig a régi magyar belügyminiszteri en-
gedély alapján működött az intézmény, amely akkor
elnyerte az új impérium által előírt jogiszemélyi-
séget. Tizenkét évig az új jogiszemélyiség alapján
is háborítatlanul folytatta közérdekű tevékenységét
a satumarei (sztármári) Iparos Otthon, de 1936 de-
cemberében az oradeai (nagyvárad) munkakamara,
mint a volt satumarei (sztármári) ipartestület jog-
utódja azzal az igénnyel lépett fel, hogy az Iparos
Otthon székháza mint társulati magánvagyon a volt
satumarei (sztármári) ipartestületet illeti meg, te-
hát az épület tulajdonjoga az ipartestületek feosz-
latásáról szóló új ipartörvény értelmében a munkaka-
mara birtokába megy át. A munkakamarának az
volt a fő indoka, hogy 1919-ből találtak a satumarei
(sztármári) ipartestület irattárában egy jegyzőköny-
vet, amely szerint az ipartestület kimondja az Ipa-
ros Otthonnal való egyesülését. Arra azonban sem-
miféle írást nem produkáltak, hogy mit szölt ehhez
az egyoldalú határozathoz, amelyet a teljesen va-
gyontalan ipartestület hozott, a tekintélyes vagyon-
nal rendelkező Iparos Otthon. A helybéli iparkamara
és a minisztérium az ekkor megindult eljárás folya-
mán szakvéleményt adtak, amelynek alapján az Ipa-
ros Otthon székházát ipartestületi vagyonnak minő-
sítették és azt 1937. április 8-án az oradeai (nagy-
várad) munkakamara karhatalommal birtokába
vette.

Sztármár iparossága nem törődött bele ebbe a
döntésbe. Megindult a megfelelő bíróági eljárás. En-
nek rendjén 91/1937 számú munkaügyi miniszte-
riumi rendelettel az Iparos Otthon mint telekkönyvi
tulajdonos közigazgatási úton a székház tulajdon-
jogából kitelepítették. Ebben a hónapban nagyon
gyorsan követték egymást az események, mert
ugyancsak április hónapban a járásbíróság megfelelő
határozattal újra az épület birtokába helyezte az
Iparos Otthont. A munkaügyi minisztérium intéz-
kedése azonban megsemmisítette ezt a bíróági ha-
tározatot és az Iparos Otthon elezett székháza bir-
toklásától. Ennek már három éve és azóta állandóan
folyik a különböző fórumok előtt a satumarei (sztá-
rmári) iparosság részéről a próbálkozás, hogy ismét
birtokába jussanak az elvesztett vagyonuk, amely-
ről a város iparos társadalmába egy pillanatra sem
mondott le. Három évi huza-vona után végre oda-
jutott a dolog, hogy — mint említettük, — már
csak napok kérdése az illetékes munkaügyi minisz-
térium részéről a kedvező döntés, amely ismét ipa-
ros-tulajdonba juttatja a nagyértékű ingatlant. Az
iparos ingatlan ügyében folyó három éves eljárás
folyamán szerepelt, az úgy a közigazgatási bíró-
ság előtt, a rendes bírói fórumok előtt, sőt még a
kormány kiküldöttje is folytatott a helyszínen vizs-
gálatot. A járásbírószágot, törvényszéket és táblát
megjárt per az eljárás folyamán semmitőszék elé
is került, amely szintén kedvezőtlen ítéletet hozott
az ügyben. Teveli József dr. és a bucurestii sem-
mitőszék előtt Gyárfás Elemér dr. szenátor és több
más ügyvéd lelkes, de sikertelen működése után
a most várható siker a Magyar Népközösség köz-
benjárásának tulajdonítható. A Népközösség köz-
pontja ugyanis több más hasonlóan nagyfontos-
ságu kisebbségi sérelem között, minisztériumi és
vitte a satumarei (sztármári) Iparos Otthon ügyét
és ennél az intézménynél siker koronázta végre a
három év óta folyó küzdelmet.

Alábbiakban rövid beszámolót adok az Iparos
Otthon választmányi üléséről is, amely Kondor Ge-
deon elnöklete alatt ment végbe. Az elnöki megnyitó
után néhai Glatz József dr. volt egyesületi ügyész
parentálta el a vezetőségi ülést. Megleghangoz a fel-
szólalások méltatták Glatz dr. érdemeit. Megállapítot-
ták, hogy az iparosság nagy számban jelent meg a
lelkes és tevékeny jogtanácsos temetésén és végül
felolvasták néhai Glatz József üdvözlő beszámolóját.

amelyben megköszönte az íranta megnyilvánult részvétel.

A gyűlés rendjén Kondor Gedeon meleg szavakkal üdvözölte a sorok íróját, mint vendéget és méltatta a vendégnek az iparos-sajtó körül kifejtett érdemét.

Igen érdekes adatokat tartalmazott a szintén bemutatásra került zárszámadás, amelynek néhány számját közöljük. A múlt évi forgalom 284.397 lei volt. Kiadás 274.222 lei, maradvány 10.175 lei. Játékpénzekből 34.234 lei folyt be, a bor és sör forgalma 243.585 leit tett ki. Házbér 17.885 leibe került, állama adó 15.726 lei és kulturálokra 11.820 leit fordítottak. A segély-alap 12.893 leire rug, amelyből 24 esetben összesen 2450 leit osztottak ki. A különböző jelentéseket Lőrinczy Zsigmond jegyző, a pénztári adatokat Kocsis László olvasták föl.

A fentiek után még csak annyit, hogy Satumare (Szatmár) iparossága nagy tervek megvalósulása előtt áll. Azt az élénk társadalmi kapcsolatot, amely ennek a városnak magyar iparosait összefűzi, a lelkes vezetők rövid hónapokon belül arra fogják felhasználni, hogy gazdasági és kulturális előhaladását munkálják meg a város magyar iparosságának. Mozgalom indult, hogy még az ősz folyamán megnyíljon Satumare (Szatmár) a református egyház kebelében egy magyar oktatási nyelvű tanonciskola a helybeli református kollégium helyiségeinek és kitűnő tanári karának igénybevételével. Nincs messze az idő, hogy Satumare (Szatmár) magyar iparossága egy iparos hitelszövetkezet megalapításával is tanubizonyoságot tegyen, hogy élni akar és a maga hasznos államalkotó és közérdekű tevékenysége árán gondoskodni kíván arról is, hogy eltávolítsa útjából azokat a súlyos gazdasági nehézségeket, amelyek érvényesülését a múltban megnehezítették. Hiszem és hirdetem, hogy nincs messze az idő, amikor Arad mellett a satumarei (szatmári) iparosság lesz az, amelynek mozgalmi sikereit mint példát fogja tekinteni az ország magyar iparos társadalma.

Némegy Gábor

A belföldi áru forgalom a normálizálódás útján

A bucaresti Kereskedelmi és Iparkamara most közzétett hetijelentése szerint:

Gyarmatárúban a jelenlegi import általában fedezi a szükségleteket. A kereskedők készletei most már teljesebbek, a fogyasztás azonban visszaesést mutat. A nagykereskedők egyes cikkekben már rabattokat is adnak. A hitel még mindig szűnhet.

Konzervhúsokban a készletek általában kielégítők, csak egyes specialitások hiányzanak. A fogyasztás csökkent. Hitel nincs.

Italokban az árak tartottak, az április 1-én életbelépő adók miatt, a készletek teljesekek úgy a termelőknél, mint a nagykereskedőknél. Hitel továbbra sincs.

Gyapjában az ellátás javult, a gyárak a rendelkezéseiket csökkentették. Egyes gyárak készletei még mindig nem kielégítők vagy hiányosak. Hitel nincs.

Gyapotban a hiány tovább tart. Parasztpamut alig van és ez az üzlet stagnál. Ipari pamutfonalakban szintén hiány mutatkozik, különösen egyes fajtákban és minőségekben. Hitel nincs.

Céruában a belföldi gyártmányuakból a készletek kielégítők. Egyes külföldi gyártmányuakban és minőségükben még mindig hiány mutatkozik. Hitel nincs.

Kézműárúban, különösen a nyomott árúban a gyárak nagy készletekkel készültek fel a tavaszi szezonra, ami által úgy az engrosszisták, mint a kiskereskedők kellő készleteket tudtak beszerezni. Az üzlet a legtöbb vidéken normálisan indult. Hitel nincs.

Bőrben és cipőben a helyzet nem változott. A bőrgyárak az importált segédanyagokban nagy hiánnyal küzdenek és így egyes bőráruk gyártása stagnál. A nyersbőrrelátás is súlyosbodott a két hústalan nap bevezetése óta. A nagykereskedők és detaillisták készletei hiányosak és ez a folyamat tovább tart. A gyárak a hitelt teljesen beszűntették, a nagykereskedők pedig erősen csökkentették.

A többi itt fel nem sorolt cikkben a tavaszi szezon kedvezően indult, az áruellátás általában kielégítő, a készletek teljesekek, hitel azonban egyik szakmában sincs.

— A denaturált szesz nem közszükségleti cikk. Bucurestiből jelentik: A denaturált szeszt minisztérium rendelettel kivonták a legfontosabb közszükségleti cikkek jegyzékéből.

Mit tartalmaz a saját célra létesített elektromos berendezések és elektromos üzemek jogi helyzetére vonatkozó szabályzat

A szabályzat a közszégi üzemek kihasználásáról szóló törvény harmadik szakaszában foglalt rendelkezésekre való tekintettel a városi és törvényhatósági joggal bíró városokban létesített villamossági üzemek kihasználásával kapcsolatos intézkedéseket tartalmazza.

Megjelent a hivatalos lap 1940. január 15-iki számában

A szabályzat elvileg kimondja, hogy bárki használhat saját céljaira villamos erőt, de a saját célokra fejlesztett villamos áramot nincs joga semminemű formában más részére továbbítani. Saját villamos telep létesítése csak saját célokra és a jelen rendelkezés betartása mellett engedélyeztetik.

Az engedélyt csak a városi tanács, illetve törvényhatósági jellegű városokban az illető község adhatja ki. A jog csak arra az ingatlanra vonatkozik, ahol az üzem felszereltetik és azon üzem részére, ahol az üzem berendezést nyer. Ezen engedélyen kívül megszerzendő a nemzetgazdasági miniszter engedélye is az energia-törvény rendelkezései értelmében.

Az engedélyt egyformán megkaphatják fizikai és jogiszemélyek és az engedély az ingatlan eladás esetén új tulajdonosra is átruházható, hogyha az illető mindazon feltételeknek megfelel, amit a szabályzat előír.

A kérelmező írásban tartozik előterjeszteni a

kérelmet. Meg kell nevezni a jogi vagy fizikai személyt, akinek részére az engedélyt kéri. Megjelölendő a cél, amelyre az üzemet létesíteni szándékolja. Részletesen le kell írni a gépeket, berendezéseket, valamint mindazon tartozékokat, amivel a villamos energiát fejleszteni kívánja. Meg kell jelölnie az áram feszültségi nyomását és az áram jellegét és minőségét. Az engedély minden gépegységre külön kérendő. Az áramnyomásnak és feszültségnek azonosnak kell lennie azon helység villamostelepének áramával, ahol az üzem létesül.

A nemzetgazdasági minisztérium az energia-törvény alapján legfeljebb 15 évre adhatja meg az engedélyt, amely meghirdetendő a város hivatalos lapjában is.

A szabályzat a továbbiakban a technikai és biztonsági rendelkezéseket részletezi. Külön szakaszokban foglalkozik az építészeti és egészségügyi előírásokkal és végül a büntető rendelkezéseket sorolja fel.

Dr. K. S.

Az üzlet átruházása nem szünteti meg a munkaszerződéseket

Rendkívül nagyfontosságú ügyben döntött a napokban a cluj (kolozsvári) munkabíróság a Hoffmann Izidor helybeli cipőkereskedő és alkalmazottai között felmerült felmondás ügyében.

Hoffmann Izidor cipőkereskedő a múlt év július elsején 1939. december 1-re összes alkalmazottainak felmondott azzal az indoklással, hogy üzletét beszünteti. Augusztus elsején az alkalmazottak az oradei (nagyvárai) Carmen cipőgyártól értesítést kaptak, hogy január elsejétől kezdődőleg a gyár valamennyiüket alkalmazza a Clujon (Kolozsvár) megnyitandó új áruházban. Ezt követőleg megtudták, hogy Hoffmann üzlethelyiségét és berendezését a Carmen cipőgyárnak adta bérbe, aki őt mint üzletvezetőt alkalmazza és visszaveszi az elmúlt év folyamán Hoffmannnak bizományba adott árút, sőt bizományi jelleggel átvesszi Hoffmanntól a más cégtől vásárolt régi árút is.

Mivel a Carmen Rt. nem tett említést az alkalmazottak szerzett jogairól, kérdést intéztek a gyárhoz, vajjon elismeri-e szerzett jogait és elismeri-e, hogy szolgálati idejük attól a naptól számít, mikor az eddig a Hoffmann Izidor tulajdonát képező cég kötelékébe beléptek. A Carmen a kérdésre tagadólag válaszolt és közölte, hogy új alkalmazásról van szó, amely 1940. január elsején kezdődik.

Míthogy a gyár válasza az alkalmazottakra nézve sérelmes volt, dr. Deutscher Géza ügyvéd útján megállapítási pert indítottak a helyi munkabíróság előtt.

A tárgyaláson Pop Ionel dr. a Carmen cipőgyár képviselőjében a kereset elutasítását kérte, azon az alapon, hogy a Hoffmann-cég megszűnt és a Carmen Rt. ha kötelezettség nélkül át is vette a személyzetet, ezek új alkalmazottaknak tekinthetők. Ezzel szemben Deutscher Géza dr. ügyvéd rámutatott arra, hogy a munkaszerződésről szóló törvény 75. szakasza szerint még a cégtulajdonosnak halála is csak abban az esetben szünteti meg a munkaszerződést, ha a halál után az üzlet maga is megszűnik. A törvény a vállalatnak tényleges megszűnését érti és nem a tulajdonos változását. Mivel pedig nyilvánvaló, hogy a Carmen cipőgyár Rt. Hoffmann Izidor régebbi cégtulajdonos helyiségében ugyanazzal a berendezéssel, ugyanazzal az árúkészlettel, személyzettel és vevőkörrel folytatja üzleti tevékenységét, nyilvánvaló, hogy az alkalmazottak munkaviszonyában változás nem állott be. Tehát nem tekinthetők új alkalmazottaknak és szerzett jogait nem veszíthetik el. A peres felek jogi képviselőinek előadása után Constantin Crivat tanácselnök az alkalmazottak keresetének helyet adott.

Március végéig pótolni lehet a közhatóságokkal kötött jogügyletek után le nem rótt repülőbélyegilletéket

A Nemzeti Légügyi Alap Pénztára 134.628—1940 számú rendelkezésével felhívta a királyi székhatóságok figyelmét, hogy a repülőbélyegtvörvény értelmében a kereskedelmi ügyletek, valamint a kereskedők vagy magánfelek és a közintézmények (állam, helytartóságok, községek, stb.) között létrejött jogügyletek a repülőbélyegilleték alá esnek és ezeket az illetékeket a magánfeleknek kell viselniük. A fentemlített intézmények kötelesek minden jogügylet után esedékes repülőbélyegilletéket behajtani. Hangsúlyozza a rendelkezés, hogy a repülőbélyegtvörvény 22. szakaszában felsorolt ügyletek továbbra is mentesülnek a repülőbélyegilleték alól, azok kivételével, amelyeket az 1939 április elseji törvény kivont a mentesség alól. A rendelet a továbbiakban közli, hogy azokkal a jogügyletekkel, illetve iratokkal kapcsolatban, amelyek 1938 október 13-ika óta jöttek létre és amelyek esetében esetleg nem rótták le a repülőbélyegilletéket, 1940 március 31-ig határidőt engedélyeznek azzal a céllal, hogy a hátralékos repülőbélyegilletéket a Banca Nationala-hoz a „T. 118.” száma javára befizessék. Március 31-ike után a repülőbélyegellenőrzők a

legszigorúbban ellenőrzik a légügyi alapról szóló törvény 19. szakaszának végrehajtását és kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel. A Nemzeti Légügyi Alap Pénztára felkéri a királyi helytartóságokat, hogy a fenti rendeletet hozzák a hozzájuk tartozó intézmények tudomására.

JOGABAN ALL-É A BORTERMELŐNEK A SAJÁT BORÁT MEGINNI?

Weisz Ferenc semlac-i (szemlaci) szőlőbirtokost a pénzügyi közegek 1226 lei pénzbírsággal sújtották, mert bortermését családja tagjai elfogyasztották, anélkül azonban, hogy az illetéket megfizette volna. Fellebbezés folytán az ügy az aradi törvényszék elé került. A bíróság megállapította, hogy a család valamennyi tagjának a saját borterméséből évente mintegy 100 liter bort van joga elfogyasztani. Ilyen körülmények között utasította Weisz Ferencet, hogy a pénzügynek mindössze 232 leit fizessen, ami a fejenkénti 100 literen felül megivott bor illetékét képviseli.

Jogesetek a kisipar köréből

Ipartelepek joga községi területek megvásárlására vonatkozólag

A semmitőssék 4-ik tagozatának 1940. február 9-én hozott határozata a nemzeti ipar támogatásáról szóló törvény 3-ik szakaszának értelmezésével.

A hivatkozott törvény harmadik szakasza szerint mindazon üzemek, amelyek a nemzeti ipar támogatása alá esnek, jogosultak arra, hogy azon községtől, amelynek területén az üzem van, területeket vásárolhassanak. Ezt a jogot azonban csak abban az esetben gyakorolhatják, ha az üzem megnagyobbítása végett van a megvásárolandó területekre szükségük.

Az alábbiakban ismertetett jogesetben szereplő Weiser nevű tártáresti malomtulajdonos a fenti követelmények birtokában a községtől egy bizonyos területet kívánt megvásárolni. A községi előjárás helyet adott a kérelemnek és a hozott határozatot jóváhagyás végett felügyeleti hatóságához, a megyei prefektúrához terjesztette fel, amely megsemmisítette a községi tanács kedvező határozatát. A sármelyes prefekturális határozat ellen az érdekelt malomtulajdonos közigazgatási pert tett folyamatba az illetékes kerületi táblánál és kérte a prefekturális határozat megsemmisítését.

A tábla elutasította a keresetet. A községi területeknek ilyen módon való eladása, — állapította meg a táblai ítélet, — megengedett lehetőség a községi tanács és a prefektúra részéről, de nem kötelező, így a kereset közigazgatási kereset tárgya elvileg nem lehet, mert a kérelmezőt jogaiban nem sértették meg. Jogsérelem jelen esetben nem áll fenn, mert nem lehet kötelezőleg arra kényszeríteni egy községet, hogy területét ilyen célokra átengedje, hanem csak engedélyezi a törvény, hogy ipari célra községi terület eladható.

Az ügy kérelmező felülvizsgálati kérelme folytán a legfőbb semmitőssék 4. tagozata elé került, ahol Anibal Teodorescu és V. Gruia ügyvédek rámutattak arra, hogy a nemzeti ipar támogatásáról szóló törvény 3-ik szakaszának helyes értelmezése szerint az üzemeknek jog adatik arra, hogy a községtől területet vásárolhassanak, ha a törvény kedvezményét élvezik. A törvény kedvezményei között van az is, hogy az üzem terjeszkedésének céljaira területet vásárolhassanak. Ennek a jognak megadása nem a községi tanács felfogásától és akaratától függ, hanem a törvény kötelező intézkedése, tehát jog, amelyet a vállalat gyakorolhat, ha a törvény kedvezményeit élvez. Ha tehát a terület átengedésének egyéb törvényes akadálya nincs, az engedély megadandó. Jelen esetben a prefektúra ilyen okot nem hozott fel, sőt a községi tanács a terület átengedését javasolta.

A semmitőssék elfogadta az ügyvédek érvelését. Kimondotta, hogy a vonatkozó törvény harmadik szakasza úgy értelmezendő, hogy ilyen esetekben a terület a kérelmező részére eladandó és utasította a megyei prefekturát, hogy a községi tanács határozatát hagyja jóvá.

Közi: Kele Sándor dr.

Uj joggyakorlat a váltók végrehajtásánál. A váltótörvény életbelépte óta a végrehajtási záradékkal ellátott váltó alapján minden külön felszólítás nélkül kielégítési végrehajtást lehet foganatosítani. Az ardeali (erdélyi) bíróságok egyöntetű álláspontja az volt, hogy az okiráltságban életben levő perrend szerint a végrehajtás foganatosítása előtt kibocsátandó „felhívás” (somatiune) mellőzendő. A cluj (kolozsvári) ítélőtábla egy végrehajtási ügyben tett felfolyamodás tárgyában kimondotta, hogy az adóst előbb ilyen felhívással fel kell szólítani a fizetésre és csak a felhívásban említett határidő lejártá után lehet végrehajtani. Természetesen ez az új eljárás nem vonatkozik azokra az esetekre, amikor a rendes tiltóperben nyert ítélet alapján vezetnek végrehajtást az adós ellen. Itt kifejezetten csak a váltóinvesztálások alapján foganatosított végrehajtásról van szó, ahol eddig az adóst minden előzetes figyelmeztetés nélkül hajtották végre. A tábla új joggyakorlata éppen ezt a helyzetet akarja megszüntetni és az adós helyzetét megkönnyíteni, a végrehajtási felhívás kötelező kikézbcsítésével.

Bucuresti és Cluj után Reghinben is megalakult a Magyar Népközösség ipari alosztálya

E hó 21-én ünnepe volt Reghin (Sászregén) magyar társadalmának. Népes gyűlések keretében akkor alakult ugyanis meg a Magyar Népközösség helyi tagozata és ipari alosztálya. Az alakuló ülésen Tompa Lajos iparosképvisező, gróf Toldalagi Mihály muresmegyei tagozati elnök, Bustya Béla, a Targumures (marosvásárhelyi), Magyar Iparos Egyesület elnöke, Sziogyártó György dr. Targumures (marosvásárhelyi) tagozati titkár és Veres Endre dr. az Iparos Alosztály titkára is megjelentek, akiket érkezésükkor az összegyűlt hatalmas tömeg lelkes éljenzéssel fogadott. Az alakuló közgyűlést Szabó Béla dr., a Népközösség központja által ideiglenesen megbízott elnök nyitotta meg, aki ismertette a Magyar Népközösség célkitűzéseit. Ezután gróf Toldalagi Mihály vette át az elnöki tisztséget, hogy a megalakuló tagozat tisztikarválasztását levezesse. Gróf Toldalagi Mihály üdvözölte Reghin (Sászregén) magyarságát, amely példaképpül szolgáló egységben vonult fel az alakuló gyűlésre.

Ezután Tompa Lajos képviselő emelkedett szólasra, aki meleg szavakkal tolmácsolta gróf Bánffy Miklósnak, a Magyar Népközösség elnökének üdvözlését és sok sikert kívánt a Reghin (sászregéni) magyarság munkájához. Medve Endre dr., Antal Gusztáv, Veres Egyed és mások felszólalása után a nagygyűlés egyhangú lelkesedéssel kimondotta a Magyar Népközösség helyi tagozatának megalakulását. A jelölő bizottság javaslatára az alakuló közgyűlés egyhangúan vezetőséget választott a Reghin (sászregéni) Magyar Népközösségi tagozat élére:

A népközösségi alakuló gyűlés után Reghin (Sászregén) magyar iparosága ült össze, hogy megalakítsa az ipari alosztályt. Az előkészítő munkálatokat Bálint Endre, az OMIE közgyűlésén megválasztott ideiglenes megbízott végezte nagy buzgalommal. Az iparosgyűlést Tompa Lajos országgyűlési képviselő nyitotta meg, aki beszámolt a magyar parlamenti csoport eddigi munkásságáról és ismertette azt a nagy és nehéz munkát, amelyet eddig is kifejtettek a magyar iparoság sármelyeinek orvoslására. A továbbiak során az iparos szervezkedés szükségét hangoztatta, majd az iparos tanonckérdés, a tanoncotthonok és iskolák, valamint az

ipari segélyek ügyét ismertette. Ezután Bálint Endre iparosalosztályi megbízottat — aki az iparosulás elnöke volt — felszólította, hogy adja elő beszámolóját az eddig végzett előkészítő munkálatokról, valamint tegyen jelentést a választás megejtésére vonatkozólag.

Bálint Endre elnök üdvözölte a központ ipari kiküldöttait: Tompa Lajost, Bustya Bélát és Veres Endre dr.-t, valamint az akadályoztatása miatt távollevő gróf Teleki Adámot, aki odaadó és áldozatkész munkásságával megteremtette a magyar iparoság legszükségesebb intézményét, az OMIE-t. Bálint Endre ezután a Cluj (Kolozsvárott) januárban megtartott iparos nagygyűlés részleteit ismertette, majd felkérte Tompa Lajos képviselőt a választások levezetésére és az ipari alosztály megalakítására.

AZ IPARI ALOSZTÁLY MEGVÁLASZTOTT VEZETŐSÉGE

Tompa Lajos előterjesztésére a jelölőbizottság a következő vezetőséget ajánlotta megválasztására az iparosgyűlésnek: Elnök Bálint Endre, társelnök Bálint Ferenc, alelnök Bodnár József, titkár: Göttfert István, pénztáros Kobulniczky Endre, ellenőrök: Mihály József, Székely István, jogtanácsos Szimonisz László dr. Választmányi tagok: Gagy Béla, Csizsér Mihály, Sárkány Andor, Simon Andor, Tamás, Albert, Fazekas János, Móricz Elemér, Zolyomi Béla, Palkó János, Szmolka Albert, Szkaliczky Rajmund, Nits Márton. Pótválasztmányi tagok: Magyarossy Lajos, Nagy Elemér és Demeter Sándor. Az ülés a jelölteket közfelkiáltással választotta meg.

A választások megejtése után Bustya Béla üdvözölte az új vezetőséget és kihangsúlyozta, hogy Cluj (Kolozsvár) és Bucuresti után Reghin (Sászregén) a harmadik város, ahol az ipari alosztály megalakult. Bíz abban, hogy rövidesen megindul az egész vonalon az alkotó munka és nemsokára az OMIE is megkezdheti működését. Végül Veres Endre dr. titkár ismertette az OMIE ügyében folyamatban levő munkálatokat, melyek már annyira előrehaladtak, hogy rövidesen az OMIE is megkezdheti tevékenységét.

Az alakuló közgyűlés Szabó Béla dr. népközösségi tagozati elnök beszédével fejeződött be.

Háromhónapos adóamnesztia iparosok és kereskedők részére

A tavalyi adó 50 százaléka ellenében közkegyelmet adnak az 1939. április elseje előtti adóeltitkolásokra

A költségvetéssel egyidejűleg megszavazott pénzügyi törvények egyike, mint röviden megírtuk, a március 15-én lejárt általános adóamnesztia helyében újabb közkegyelemre nyújt lehetőséget a kereskedelmi és ipari adóeltitkolásoknál. A törvény értelmében azok a kereskedők és iparosok, akik nem éltek az 1939 november 20-tól 1940 március 15-ig érvényben volt adóamnesztiával, vagyis nem jelentették be az adózás alól eltitkolt, vagy elfelejtett jövedelmeiket, az előző évekről és így súlyos büntetés alá esnek, bizonyos feltételek mellett mentesülnek a büntetés alól. Ha a törvény megjelenésétől számított három hónapon belül az ipari, kereskedelmi, elemi és komplementáris adójuk 1940—1941 évi összegének 50 százalékat befizetik a honvédelmi alap javára, egyszersmindenkorra mentesülnek az államnak járó adótartozásuk fizetése és az elmulasztott fizetések miatti következmények alól. Ezeket az iparosokat és kereskedőket a kincstári közegek többé nem ellenőrzik az 1939 április elseje előtti időből esetleg fennálló adó és illetékhátralékaik miatt. A múlt évi egyenes adó 50 százalékanak befizetéséről szóló nyugta felmutatása esetén a vizsgálóra jelentkező kincstári közegek kötelesek a tervezett vizsgál-

latól eltekinteni, természetesen csak a kereskedelmi és ipari adó és pótdadó tekintetében.

Azok az adófizetők, akik 1939-ben katonai összpontosításon voltak, a tavalyi adójuknak csak 35 százalékat kell fizessék, ha az új amnesztia lehetőségét igénybe akarják venni.

Az adó 50, illetve 35 százalékanak megfelelő honvédelmi illetéket az érdekeltek egyszersmindenkorra fizetik be. A befizetéssel a kincstár úgy tekint rá, mint akik teljesen rendben vannak az 1939 április elsejéig esedékessé vált kereskedelmi és ipari egyenes- és pótdadjukkal. Az ilyen alapon elnyert amnesztia egyszersmindenkorra szól és akkor is érvényben marad, ha a mostani törvényen bármilyen módosítás történne. Azok az iparosok és kereskedők, akik ezt a kedvezményt igénybe akarják venni, kötelesek a törvény kihirdetésétől számított 30 napon belül az illetékes adókezelési pénzügyigazgatóságnál egyszerű nyilatkozatot benyújtani, amelyben bejelentik, hogy igénybe akarják venni a törvény kedvezményeit és be akarják fizetni az előírt megváltási összeget. A nyilatkozatban nem kötelesek említést tenni arról, hogy milyen formában történt részükről az adóeltitkolás. A nyilatkozatra rávezetik a fizetendő összeget, amelyet három hónapon belül behajtának. A három hónap lejártá után a kincstár széleskörű vizsgálatot indít és azokat az iparosokat és kereskedőket, akiket nem találunk rendben az 1939 április elseje előtről származó kereskedelmi, ipari, elemi és pótdadjukkal, az egyenes adóról szóló törvényben előírt büntetéseken kívül 100.000 leltől 1 millió lelig terjedő különleges bírsággal is sújtják a honvédelmi alap javára, az adóeltitkolás, vagy kihágás jelentősége szerint.

PECH

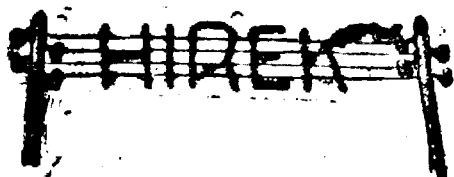
Kriz csodálkozva kérdezi Kraxtól:

— Mi jutott eszedbe, hogy tíz évi házasság után pont most született gyereketek?

— Nagyon egyszerű a dolog, — feleli Krax, — addig nem volt annyi pénzünk, hogy gyerek is legyen.

— És?

— Nos, most már annyi se volt, hogy ne legyen.

AZ IPAROS

Megjelenik minden második pénteken.

Redacția și administrația — Szerkesztőség és Működőhivatal — Redaction und Administration: Arad, Căminul Industriștilor — Iparos Otthon.

Fibinger Izidor 1878-1940

Súlyos csapás érte Arad iparos-társadalmát, Fibinger Izidor asztalos mester hirtelen elhunytával. Élete derekán, 62 éves korában megölte a szíve.

Szakmájának igazi mestere volt Fibinger Izidor. Mondhatnánk, művésze és mint a régi mestereké, minden egyes bútordarab, amely az ő kezéből került ki, egy-egy remek volt, mintha évszázadokra készült volna. Minden darabon ott volt a mester névjegye, amely ízlését, szaktudását dicsérte és országos hírt szerzett neki.

Fibinger Izidor az ipari közéletből is kivette részét. Ott volt mindenütt, ahol alkotni kellett. Tudását, tapasztalatait, mély intelligenciáját szívesen bocsátotta a köz hasznára. Meg nem alkuvó igazságérzete, puritán jelleme, bölcs megfontoltsága, a mely érveinek meggyőző erejével párosult, sok esetben vitte diadalra az igazságos ügyet.

Jómodoru, szerény ember volt. Tele jóssággal és megértéssel. Embertársai: iparosok és alkalmazottakkal. Segédeit, tanoncokat gyermekeként szerette, tanította, képezte. Szeretettel és hozzáértéssel nevelte az új generációt, bőven ontva tudását és tapasztalatait.

Iparostársai, felismerve kivételes értékét, korán tisztelték meg tisztségekkel. Beválasztva őt a különböző érdekképviseletekbe. Az aradi Ipartestület, az Iparos Otthon, az Iparosok Temetkezése Egyesülete, az Iparosok Hitelbiztosítók Szövetsége vezetőségeiben bő alkalmat nyújtott tehetséget érvényesítésére. Első volt a vezérek között a kötelelességteljesítés lelkiismeretes elvégzésében: nem hiányzott soha, ha munkáról volt szó. Nem válogatott, mindent magára vállalt a köz érdekében.

Könnyes szemekkel, fájó szívvel álltunk körül ravatalát. Búcsúztunk az igazi embertől, a szakma mestertől, az ipari közélet puritán harcosától, akit a szíve ölt meg, amely olyan hevesen dobogott minden szép, igaz és jó iránt. Érvényes volt rá a költő szava:

„Nem hagyott mást, csak mocsoktalan nevet,
A tömegnél hitvány érdemet.”

— Semmitőszéki döntés az alkalmazotti fizetés elsőbbségéről. A semmitőszék döntött a munkaszerződési törvény 71. szakaszának alkalmazása tárgyában, amely az alkalmazott elsőbbségi jogáról intézkedik a munkaadó csődje esetén. A perben a Berkovitz-bank egyik volt alkalmazottjának a csődítömeg ellen támasztott igényéről volt szó. Az ilfovi törvényszék a hátralékos fizetésből csak a két havi fizetésnek privilegiáját ismerte el, míg a semmitőszéki határozat szerint az alkalmazott teljes követelése elsőbbségesen fizetendő ki a csődítömegből a rendes hitelezők követelését megelőzően.

— Vasiparosok értekezlete Clujon (Kolozsváron). Clujról (Kolozsvárról) jelentő tudósítónk: A jövő hét folyamán nagyjelentőségű értekezlet színhelye lesz a cluj (kolozsvári) kereskedelmi és iparkamara helyisége. Besz. Eugen szenátor, a Sodronyipar igazgatója hívta egybe tanácskozássra az ardeali (erdélyi) és bannati vasgyárak képviselőit, valamint a nemzetgazdasági és pénzügyminisztérium kiküldöttéit. Az értekezleten meghatározzák a vasipar egységes álláspontját a márciusban hozott gazdasági természetű törvények alkalmazását illetően.

„KÖTELESSÉGEM MEGVÉDENI AZ ADÓZÓKAT A ZAKLATÁS ÉS IGAZSÁGTALANSÁG ELLEN!”

A szenátus egyik közelmúltban tartott ülésén Mitita Constantinescu pénzügyminiszter bejelentette, hogy nincs szó újabb kincstári terhek bevezetéséről, majd így folytatta: „Egy pénzügyminiszternek joga van az állam törvényes igényeinek érvényt szerezni, ugyanakkor azonban az adózók felé fordulva azt is megjegyzem, hogy kötelességem őket a zaklatás és igazságtalanság ellen megvédeni.”

Convocare

Căminul Industriștilor din Arad ține pe ziua de 14 Aprilie 1940 orele 10 a. m. în sala Casei Culturale a Industriștilor

adunarea generală ordinară

la care cu onoare invităm membrii.

Intrucât membrii nu se vor prezenta la adunarea în numărul suficient cerut de statute, adunarea generală se va ține în ziua de

21 Aprilie 1940

la aceeași oră, în același loc și cu ordinea de zi identică, când se vor aduce hotărâri valabile fără considerare la numărul celor prezenți.

Ordinea de zi:

1. Constituirea biroului;
2. Raportul direcțiunii;
3. Prezentarea bilanțului și contului de gestiune;
4. Raportul cenzorilor și acordarea descărcării;
5. Prezentarea bugetului;
6. Alegeri: Complectarea direcțiunii, a comitetului și realegerea comisiei de cenzori;
7. Propuneri.

Arad, la 31 Martie 1940.

Președinția.

Meghívó

Az Aradi Iparos Otthon 1940 évi április hó 14-én, d. e. 10 órakor tartja meg

rendes évi közgyűlést

az Iparos Kulturház nagytermében, amelyre tisztelettel meghívjuk tagjainkat.

Amennyiben a tagok nem jelennek meg határozatképes számban úgy a közgyűlés

1940 április hó 21-én

tartatik meg ugyanazon órában, ugyanazon helyen, és azonos napirenddel, amikor a megjelentek számára való tekintet nélkül határoz.

Napirend:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazgatóság jelentése;
3. Vagyonomlárog és eredményszámok bemutatása;
5. Költségvetés jóváhagyása;
6. Választások: az igazgatóság és választmány kiegészítése, valamint az ellenőrző bizottság megválasztása;
7. Indítványok.

Arad, 1940 március 31.

Elnökség

Milyen iratok szükségesek a tanoncszerződéshez

Több ízben megírtuk, hogy milyen formákat kell elintézzene a tanonctartó munkaadó iparosok. Ugyancsak közöltük azt is, hogy milyen iratok szükségesek a tanoncszerződéshez. Mivel az utóbbi időben többen tévesen magyarázták az iratok beszerzéséről szóló sajtóközleményeket, hangsúlyozzuk, hogy a tanoncszerződéseket minden iparos maga állíthatja ki a beszerzett nyomtatványokon. A tanoncszerződésekre bélyeg nem kell, ugyszintén a kérvényre sem. Ezek tehát bélyegmentesek s az iratokat a városi iparosok és kereskedők személyesen, a vidékiek pedig postán adhatják be, illetve küldhetik el a munkakamarának. Be kell még adni egy bélyegzett borítékot is, hogy a munkakamara a kész tanoncszerződést elküldhesse.

A tanoncnak a következő okmányokat kell beszerezniük: állampolgársági, iskolai (legalább négy elemi osztály végzéséről szóló) igazolványt, születési anyakönyvi kivonat, orvosi bizonyítvány, amelyet a betegsegélyző orvosok ingyen kötelesek kiállítani a tanoncnak részére. Ugyancsak szükséges egy 30 leiről szóló nyugta is, amelyet a betegsegélyzőhöz befizetett összegről állít ki a hivatal.

A munkaadónak viszont rendelkeznie kell iparengedéllyel, vagy sárga színű ideiglenes iparengedéllyel. Nem szerződethetnek tanuló azok, akik csak mesterkönyvvvel rendelkeznek, vagy nem tettek még mestervizsgát. Ezenkívül az iparosnak erkölcsi bizonyítványt kell kérnie az illetékes hatóságtól, amelyet szintén mellékelni kell a munkakamarának beküldött iratokhoz. Az iratokat a kamara visszajuttatja az illető iparosnak.

A tanoncszerződéseket háromnál kevesebb és négy évnél többre nem lehet megkötöni. A szerződést a tanoncnak szolálatba való lépésé-

Meseriaşul - Az Iparos

től számítva, 15 napon belül kell megkötöni. A tanoncnak minden évre 15 napi szabadság jár. A betegsegélyző és a tanoncskola díjakért az illetékes helyeken a munkaadó felelős. A tanoncszerződés 3 példányban készítenő el, a melyből egy az orvosi bizonyítvánnyal és a betegsegélyző nyugtájával a munkakamaránál marad.

SZENT ISTEN!

Mazsola úr üzleti ügyben egy vidéki városba utazik és éjjelre egy szállodába megy aludni. Reggel, amikor felkel, találkozik a szállótulajdonossal, aki nagy hajlongások között megszólítja:

— Jó reggelt, hogy méltóztatott aludni?

— Köszönöm, — mondja Mazsola úr, — rosszul.

— Hogy-hogy?

— Egész éjjel te se hunytam a szemem.

— Talán betegnek tetszik lenni?

— Nem tetszik, de valaki egész éjjel alát a feljártat a szobában és jajgatott: „Szent Isten, mennyi poloska! Ide se jövök többet!”

— Rettenetes — szörnyűködik a tulajdonos, — vajjon ki lehetett?

— Hogy ki lehetett? Én voltam.

MIOTA VAN HATALYA A CÉGBEJEGYZÉSI BIZOTTSÁG VELEMÉNYEZÉSÉNEK?

Érdekes cégbejegyzési ügyben döntött a cluj (kolozsvári) kereskedelmi és iparkamara cégbejegyző hivatalához kiküldött bírő. Schön Mendel nasaudi (naszodi) bórkereskedő üzlete Cluj (kolozsvári) fiókjának törlését rendelték el azzal az indoklással, hogy a fiók bejegyzésénél nem kérték ki a kereskedelmi és iparkamara mellett működő cégbejegyzési bizottság véleményét. Schön ekkor beadvánnyal fordult a kamarához és arra hivatkozott, hogy a fiókot 1939 november 21-én jegyezték be, viszont az a miniszteri rendelet, amely a fiók bejegyzését a bizottság döntéséhez köti, 1940. január 26-án kelt. Minthogy a rendeletnek visszaható jellege nincs, Schön a fiókra vonatkozó törlési határozat megsemmisítését kérte. A kiküldött bírő az érvelést elfogadta és a fiók törlésére vonatkozó döntést megsemmisítette.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Határozat Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutor în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comisie cu asociații, cu cotizatiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halál-egyesület Segélyző Csoportjai igazgatósága ezúton kéri a tagjait, hogy a halál-egyesület járulékok a következő sorozámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: 1057 s. l. Carol Polgar Károlyné, 1058 v. l. Emeric Batári Imréné, 1059 Gustav Kovács Gusztáv, 1060 Hermin Schöberle Hermína, 1061 s. l. Meria Dimitriené, 1062 v. l. Anton Herold Antalné, 1063 v. l. Isidor Krausz Izidorné, 1064 s. l. Matei Stahl Mátyásné, 1065 s. l. Paul Ecsedi Pálné, 1066 Adalbert Lázár Béla, 1067 Gaspar Hack Gáspár.

In Grupa II. Csoportban: 1103 s. l. Leodovic Machacek Lajosné, 1104 v. l. Martin Aranyos Mártonné, 1105 v. l. Samuel Schwartz Sámuelné, 1106 Rosalia Weldin Rozália, 1107 Gaspar Hack Gáspár.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupei de Ajutor de Inmormântare a Industriștilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizatiunile lor, să achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halál-egyesület járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 1170 Filip Eckert Fülöp, 1171 v. lui Stefan özv. Melics Istvánné.

In Grupa B. csoportban: 1116 Anton Recsky Antal.